

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 31 ΜΑΪΟΥ 2001
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

- α. Ποια είναι τα αίτια των βαλκανικών πολέμων;
Μονάδες 8
- β. Ποιες συνθήκες τερμάτισαν τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, ποιο το περιεχόμενό τους και ποιες βασικές αρχές κυριάρχησαν κατά την υπογραφή τους;
Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Α2

- α. Να δώσετε με συντομία το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:
Πάγιο Κοινωνικό Κεφάλαιο.
Ιδιώνυμο.
Δημοκρατικό Μανιφέστο.
Ψυχρός πόλεμος.
Μονάδες 12
- β. Γιατί το αγροτικό κίνημα αναπτύχθηκε περισσότερο στη Θεσσαλία, ποιο ήταν το αίτημά του και πώς αντιμετωπίστηκε από την κυβέρνηση του Στέφανου Δραγούμη;
Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Μελετώντας τις πηγές που σας δίνονται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να εκθέσετε τον αγώνα του

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ελληνικού λαού στις πόλεις της Αθήνας και των Καλαβρύτων εναντίον των Γερμανών κατακτητών.

α. «Την άλλη μέρα 25 Μαρτίου, μπροστά στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου, συγκεντρώνονται πάλι οι φοιτητές. Όταν πια έχει σχεδόν γεμίσει ο χώρος, ξαφνικά οι εκατοντάδες τα νεανικά κορμιά γονατίζουν. Ξεσπά ο Εθνικός Ύμνος, μέσα στην καρδιά τώρα της Αθήνας. Ο κόσμος στέκεται ξαφνιασμένος και δακρύζει. Δεν έχουν προλάβει οι φοιτητές να τελειώσουν την πρώτη στροφή, όπου ορμούν οι έφιπποι καραμπινιέροι και χτυπούν με τις σπάθες. Η οδός Πανεπιστημίου γεμίζει από Ελληνόπουλα που τα κυνηγούν οι Ιταλοί. Η διαδήλωση σκορπά, μερικοί σπουδαστές πιάνονται και βασανίζονται από τους καραμπινιέρους. Μα μάταιος κόπος. Το ποτάμι πια δε σταματά».

Σπύρου Λιναρδάτου. *Οι φοιτητές στην Αντίσταση* (Επιθεώρηση Τέχνης 87-88/1962).

β. «Βουίζει η Αθήνα με μια είδηση εφιαλτική. Πολιτική επιστράτευση. Ήρθε η διαταγή από το Βερολίνο. Όλοι οι νέοι Έλληνες να σταλούν στη Γερμανία να εργαστούν. Η εφημερίδα, "Γερμανικά Νέα για την Ελλάδα" το λέει ξεκάθαρα. Φόβος και τρόμος στις ψυχές όλων μας. Η πόλη έχει ανάψει. Συλλαλητήρια στους δρόμους, απεργίες, φωτιά στο Υπουργείο Εργασίας. Οι Ιταλοί και οι Γερμανοί πυροβολούν τα πλήθη. Έχουμε πολλούς σκοτωμένους. Από τις 5 του μηνός απεργεί και η Τηλεφωνική, που θεωρείται στρατιωτική υπηρεσία. Απεργούν και τα παιδιά των σχολείων. Κηρύχτηκε πανελλαδική απεργία».

Ιωάννας Τσάτσου, *Φύλλα κατοχής*.

γ. «Σύμφωνα με τις διαταγές που έχουν δοθεί από το στρατηγό Νουμπάχερ, διοικητή της Πάτρας, οι Γερμανοί συγκεντρώνουν όλο τον πληθυσμό των Καλαβρύτων στη μεγάλη αυλή του σχολείου. Κλείνουν τις γυναίκες και τα παιδιά κάτω από δεκατεσσάρων χρόνων μέσα στο σχολείο.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

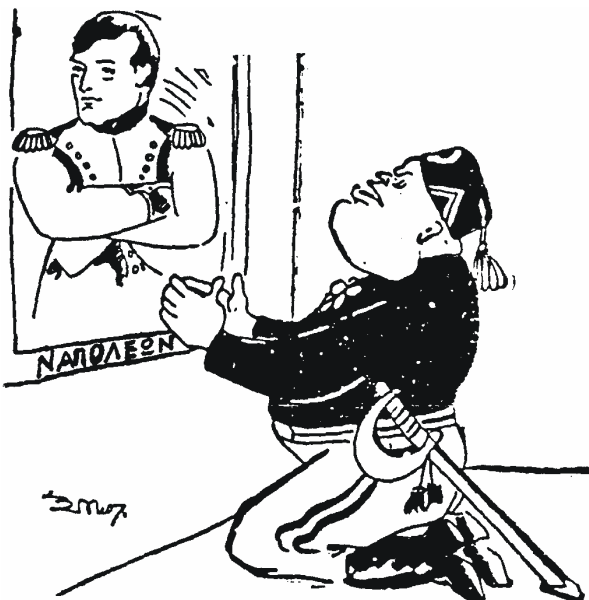
Τους άντρες και τ' αγόρια πάνω από δεκατεσσάρων χρόνων τους οδηγούν, μ' απατηλά προσχήματα, στο νεκροταφείο της πόλης, που βρίσκεται πάνω σ' ένα λόφο. Τα γερμανικά πολυβόλα παίρνουν θέσεις στα γύρω υψώματα. Οι άντρες έχουν την άνεση να βλέπουν να καίγονται τα σπίτια τους, όπου έχουν βάλει φωτιά οι κομάντος. Ύστερα, με μια σύντομη διαταγή, μπαίνουν σ' ενέργεια τα πολυβόλα. Μακελεύονται έτσι οχτακόσιοι άντρες και έφηβοι. Μόνο δέκα θα επιζήσουν, από θαύμα, τόσο από τα τραύματά τους, όσο κι από τις χαριστικές βολές...»

Ανδρέα Κέδρου, *Η Ελληνική Αντίσταση 1940-1944*, τ. Β', σ. 130-131.

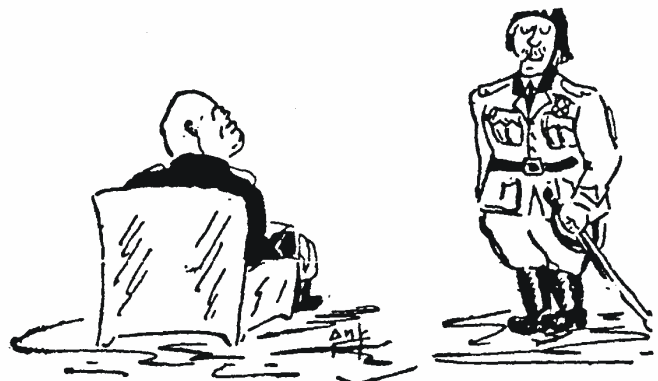
Μονάδες 30

ΘΕΜΑ Β2

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και λαμβάνοντας υπόψη τις γελοιογραφίες που σας δίνονται να συνθέσετε την ιστορία της περιόδου του Ελληνοϊταλικού πολέμου, την οποία σατιρίζουν.

-Εσύ στο Βατερλώ... κι εγώ στην Κορυτσά

ΙΤΑΛΟΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ: Πάνε, Ντούτσε μου, και οι Άγιοι Σαράντα.
ΜΟΥΣΣΟΛΙΝΙ: Όπως πάμε, γρήγορα θα μας πάρουν και τους Αγίους Πάντας...

Μονάδες 20

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιάν άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 21 ΜΑΪΟΥ 2002

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

- α.** Γιατί η εργατική τάξη στην Ελλάδα δεν κατόρθωσε να διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο στις κοινωνικές εξελίξεις του τόπου έως το 1910;

Μονάδες 10

- β.** Ποιες είναι οι πολλαπλές συνέπειες που προέκυψαν για την Ελλάδα μετά την ενσωμάτωση των Νέων Χωρών στον εθνικό κορμό με το τέλος των Βαλκανικών πολέμων;

Μονάδες 16

ΘΕΜΑ Α2

- α.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τα δεδομένα της **Στήλης Α** και δίπλα στο καθένα το γράμμα της **Στήλης Β** που δηλώνει τη σωστή απάντηση.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Ε.Δ.Ε.Σ.	α. Ιδρύει νεολαιίστικη οργάνωση, την Ε.Π.Ο.Ν.
2. Ε.Κ.Κ.Α.	β. Ανατινάζει τα γραφεία της προδοτικής φασιστικής οργάνωσης Ε.Σ.Π.Ο.
3. Ε.Α.Μ.	γ. Αποτελεί ένα είδος κυβέρνησης της ελεύθερης Ελλάδας.
4. Π.Ε.Α.Ν.	δ. Ιδρύει αντάρτικο σώμα με το οποίο δρα κυρίως στην περιοχή της Γκιώνας.
	ε. Δίνει την πρώτη μάχη στα Ρυκά της Παρνασσίδας.
	στ. Συμμετέχει στην ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου με το ένοπλο σώμα Ε.Ο.Ε.Α.

Μονάδες 8

β. Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω Συμφώνων:

- "Αντιδιεθνιστικό Σύμφωνο"
- "Σύμφωνο Μολότωφ - Ρίμπεντροπ"
- "Σύμφωνο της Άγκυρας"
- "Σοβιετοκεμαλικό Σύμφωνο Φιλίας".

Μονάδες 16

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Με βάση το κείμενο που σας δίνεται και τις ιστορικές σας γνώσεις να κρίνετε την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Ελευθερίου Βενιζέλου κατά τα έτη 1928-1932.

"Αλλά θα στηρίξωμεν ακόμη αποτελεσματικώτερον το κοινωνικόν καθεστώς δια της επιβαλλομένης αμέσου και ριζικής μεταρρυθμίσεως του εκπαιδευτικού μας συστήματος, εφόσον εκατοντάδες σχολείων της κλασσικής λεγομένης εκπαιδεύσεως εξακολουθούν να εξαπολύουν κατ' έτος χιλιάδας νέων ατελέστατα συνήθως μορφωμένων, ανικάνων ουσιαστικώς διά κάθε παραγωγικήν εργασίαν, το μέλλον μας δε δεν ημπορεί παρά να είναι σκοτεινόν και το κράτος εργάζεται προφανώς δια να παρασκευάση τον μέλλοντα στρατόν της κοινωνικής ανατροπής. Είμαι βέβαια θιασώτης της κλασσικής εκπαιδεύσεως αλλά δι' ελαχίστην αναλογίαν της σπουδαζούσης νεολαίας, δια τους ολίγους εκλεκτούς, οι οποίοι θα αποτελέσουν την ηγεσίαν της αύριον. Εις τους εκλεκτούς τούτους κατατάσσω όλους εκείνους, οίτινες προερχόμενοι έστω εκ των κατωτέρων στρωμάτων θα ηρίστευον εις το δημοτικόν σχολείον και εις τους οποίους, εφ' όσον είναι άποροι, το κράτος θα έδιδεν υποτροφίας δια να συνεχίσουν την περαιτέρω μόρφωσίν των. Δια τους πολλούς, τους φοιτώντας εις τα σχολεία της Μ.Εκπαιδεύσεως, η κλασσική λεγομένη εκπαίδευσις είναι στείρα απολύτως και άγονος.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Αλλά και το δημοτικόν σχολείον, το οποίον μορφούμενον εις σχολείον εργασίας πρέπει σοβαρώς να μεριμνήσωμεν, όπως καταστή γενικώς εξατάξιον, με την ευχήν όπως βραδύτερον γίνη και επτατάξιον, δεν αντιλαμβάνομαι ως σχολείον γενικής μόνον μορφώσεως.

Πιστεύω ότι κατά τα τελευταία έτη της εν αυτώ φοιτήσεως δυνάμεθα κυρίως εις τα σχολεία των γεωργικών περιφερειών να μεταδώσωμεν εις τους μαθητάς ποσόν πρακτικών γεωργικών γνώσεων, αι οποίαι θα τους καταστήσουν ικανωτέρους εις την καλλιέργειαν της γης και εάν ακόμη δεν έχουν τα μέσα ή την ευκαιρίαν να συμπληρώσουν την γεωργικήν των μόρφωσιν δια της φοιτήσεως εις πρακτικόν γεωργικόν σχολείον. Εννοείται άλλως τε ότι δεν θίγω παρά εις γενικωτάτας μόνον γραμμάς το πρόβλημα το κατ' εξοχήν πολύπλοκον και δυσχερές".

Τάσου Μιχαλακέα, *Ιστορική σύνθεσις*, σ.630-631.

Μονάδες 25**ΘΕΜΑ Β2**

Μελετώντας την πηγή που σας δίνεται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να περιγράψετε τις οικονομικές δραστηριότητες στις οποίες επιδίδονται οι Έλληνες αστοί κατά το 19^ο αιώνα.

"Το ζήτημα όμως που ενδιαφέρει περισσότερο εδώ είναι τα αποτελέσματα της μεταπρατικής ιδεολογίας. Γιατί οι μικρόπνοες οικονομικές δραστηριότητες του καθενός αστού ατομικά, στηριγμένες στην αποφυγή κάθε κινδύνου και στην επιδίωξη υψηλού και γρήγορου κέρδους καθόριζαν και τα όρια της συλλογικής πρακτικής της τάξης του, όρια οικονομικά και πολιτικά. Σε αντίθεση με τους δυτικούς συναδέλφους τους οι έλληνες αστοί είχαν διαστρεβλωμένη αντίληψη πολλών βασικών αναγκών του καπιταλισμού, όπως είναι π.χ. οι

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ανάγκες για προστατευτισμό ή για μια αναπτυγμένη εσωτερική αγορά. Αντιλαμβάνονταν τους δασμούς σαν μέσο για ν' αυξήσουν όχι την ανταγωνιστικότητά τους αλλά τις τιμές τους και το βραχυπρόθεσμο κέρδος... Γιατί άραγε (η αστική τάξη) θα επιχειρούσε να κυριαρχήσει στην πολιτική; Για ατομικά προνόμια που μπορούσαν ν' αποκτήσουν με τη δωροδοκία και την πατρωνεία; Τι αξία θα είχε μια μακρόχρονη πολιτική κυριαρχία για άτομα που ο ορίζοντας των προβλέψεών τους έφθανε μόνο λίγους μήνες πιο πέρα και η μεγαλύτερη φιλοδοξία τους ήταν να πετύχουν απόσβεση του κεφαλαίου τους σ' ένα ή δύο χρόνια; Ποιοι πόροι θα τροφοδοτούσαν την κεφαλαιϊκή σώρευση, αφού οι πρωταρχικές φροντίδες του μεγαλοαστού ήταν, όχι μόνο τότε αλλά και στην Ελλάδα του 20ου αιώνα, να αποταμιεύει ή και να επενδύει ένα μέρος του πλούτου του στο εξωτερικό, ν' αγοράζει σπίτια και ν' αποθησαυρίζει χρυσές λίρες;"

Γ. Δερτιλή, *Κοινωνικός μετασχηματισμός και στρατιωτική επέμβαση* (1880-1909), σ.95-96.

Μονάδες 25

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 20 ΜΑΪΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ**

ΟΜΑΔΑ Α΄**ΘΕΜΑ Α1**

A.1.1. Ποια ήταν τα αίτια και ποιες οι αφορμές για την εκδήλωση του κινήματος του Στρατιωτικού Συνδέσμου στο Γουδί, το 1909;

Μονάδες 13

A.1.2. Πώς επεκτείνεται η οικονομική κρίση του 1929 από τις Ηνωμένες Πολιτείες σε ολόκληρο τον κόσμο;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** Κομιτατζήδες
- β.** Οργανικός νόμος (Κρήτη)
- γ.** Νιου Ντηλ

Μονάδες 15

A.2.2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

- α.** Η Α΄ Εθνοσυνέλευση θέσπισε το «Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος».
- β.** Ο Νόμος της Επιδεύρου κατάργησε τις τοπικές περιφερειακές εξουσίες.
- γ.** Ο Ι. Καποδίστριας ίδρυσε τον «Λόχο των Ευελπίδων».

- δ. Η αντιβασιλεία συνέστησε «εξαιρετικό δικαστήριο» (έκτακτο) για παραβάσεις των υπαλλήλων του Κράτους.
- ε. Ο Ι. Κωλέττης ίδρυσε την Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να εξηγήσετε τους λόγους της μεταστροφής της αγγλικής πολιτικής το 1823 απέναντι στην ελληνική επανάσταση και να προσδιορίσετε τους τρόπους με τους οποίους εκδηλώθηκε αυτή η μεταστροφή.

«Είχε και κίνητρα εσωτερικής πολιτικής η μεταστροφή της Αγγλίας το 1823. Ο Ποτέμκιν γράφει:

“Ο Κάνιγκ φιλοδοξούσε να προσφέρει στους αστούς, στην τάξη των βιομηχάνων, εμπόρων και τραπεζιτών, δυνατότητα για νέα αναπτυξιακά άλματα, υποστηρίζοντας απελευθερωτικά κινήματα στην Ευρώπη και την Αμερική και δημιουργώντας έτσι νέες αγορές και ευκαιρίες κερδοσκοπικών επενδύσεων και εκμεταλλεύσεων”».

(Κ. Σιμόπουλου, *Πώς είδαν οι ξένοι ταξιδιώτες το 1821*, 3, 139)

Οδηγίες του Γεωργίου Κάνιγκ προς τον βρετανό αρμοστή των Ιονίων Νήσων:

«Η αγγλική κυβέρνηση ήθελε να θεωρήσει τους εξοπλίσαντας τα πλοία των Έλλήνων ή ως πειρατές ή ως εμπολέμους. Και επειδή ολόκληρον έθνος, εξανιστάμενον κατά της Αρχής του, δεν ημπορεί να θεωρηθεί ως πειρατικόν, ανάγκη πάσα να θεωρηθεί ως εμπολέμον,

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

εφ' όσον φυλάττει τους κανόνες, και ενεργεί εντός των εν τοιαύτη περιστάσει παραδεδεγμένων όρων».

(Δ. Κόκκινος, *Ελληνική Επανάσταση*, 6, 70)

Γραπτές οδηγίες του Γεωργίου Κάνιγκ ως υπουργού εξωτερικών της Μεγάλης Βρετανίας προς τον πρεσβευτή του στην Κων/πολη:

«Την κατάστασιν του χριστιανικού τούτου λαού, ο οποίος στενάζει υπό τον ζυγόν των βαρβάρων από εκατονταετηρίδων, δεν δύναται η Αγγλία να βλέπη μετ' αδιαφορίας. Ο βασιλεύς επιθυμεί να ενεργήση ο πρέσβυς της Μεγάλης Βρετανίας εις την Πύλην υπέρ των χριστιανών, να απαιτήση την εκπλήρωσιν των υποσχέσεων, τας οποίας έδωσεν η Πύλη περί τούτου προς τους πρέσβεις των συμμαχικών δυνάμεων και να της υποδείξη ότι, αν αρνηθή να ικανοποιήση τας αξιώσεις αυτάς, δεν δύναται πλέον να διατηρή μετ' αυτής φιλικάς σχέσεις».

(Δ. Κόκκινος, *Ελληνική Επανάσταση*, 6, 68-69)

Μονάδες 25

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τις παρακάτω πηγές και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να επισημάνετε τους λόγους για τους οποίους ο Ε. Βενιζέλος προκήρυξε τις εκλογές του Νοεμβρίου 1920, τους λόγους για τους οποίους τις έχασε και την εσωτερική πολιτική εξέλιξη που σημειώθηκε τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους.

Ε. Βενιζέλος προς Γ. Βεντήρη, 20 Απριλίου 1931

«Όταν υπεγράφη και η συνθήκη των Σεβρών, έκρινα ότι δεν είχα πλέον καμμίαν δικαιολογίαν ν' αναβάλω περαιτέρω τας εκλογάς. Τ' αποτελέσματα της πολιτικής μου ανεγράφοντο εις τας υπογραφείσας

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

συνθήκας, δι' ων ετερματίζετο ο πόλεμος, ο λαός επομένως είχε τα μέσα να ίδη ποίοι υπήρξαν οι καρποί της πολιτικής μου, και, χωρίς να αρνούμαι ότι διетήρουν ανησυχίας τινάς ως προς το ενδεχόμενον αποτέλεσμα των εκλογών, ήλπιζα εν τούτοις σοβαρώς (...) ότι ο λαός θα έκρινε τα γενόμενα.

Είχα δε ανάγκη να είμαι βέβαιος ότι ο λαός εγκρίνει την πολιτικήν μου, πριν ή προβώ εις την περαιτέρω δράσιν, την οποία επέβαλεν η ανάγκη της επιβολής της συνθήκης των Σεβρών».

(Στ. Στεφάνου, επιμ., *Ελευθερίου Βενιζέλου, τα κείμενα τόμος Γ', 125-126*)

Ο Ε. Βενιζέλος ομιλεί στην Πηνελόπη Δέλτα μετά τις εκλογές του Νοεμβρίου 1920:

«Είμαι συντριμμένος, δεν έχω πια δυνάμεις ν' αντιπαλαίσω· είχα σχηματίσει τ' όνειρο πως ο ελληνικός λαός μ' ακολουθεί στην κατάκτηση των ελληνικών μερών· μα ο ελληνικός λαός δε μ' ακολουθεί· πήγε δια της βίας... Του πήρα το παιδί του για πολλά χρόνια· δεν αντέχει πια στις θυσίες ο κουρασμένος λαός (...). Το ξέρω πως η Ελλάδα κακοδιοικήθηκε· μα τους είπα πως τώρα που τελειώνουν τα εξωτερικά προβλήματα, θα στρέψω στα εσωτερικά. Το ξέρουν πως ποτέ δεν είπα ένα πράμα και δεν το έκανα· πίστευα πως θα μου δώσουν δυο μήνες για να κάνω και την εσωτερική αναδιοργάνωση. Μα δε με πίστωσαν με δυο μήνες, δε με πίστεψαν...».

(Π. Δέλτα, *Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος, Ημερολόγιο-Αναμνήσεις-Μαρτυρίες-Αλληλογραφία*, 60-62)

Μονάδες 25

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 18 ΜΑΪΟΥ 2004
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΟΜΑΔΑ Α΄**ΘΕΜΑ Α1**

A.1.1. Ποια ήταν η εξωτερική πολιτική του Καποδίστρια μετά την άφιξή του στην Ελλάδα (1828);

Μονάδες 13

A.1.2. Ποια ήταν η ηγεσία της επανάστασης του 1922, ποιες οι απαιτήσεις της και ποιες εξελίξεις ακολούθησαν μέχρι το τέλος του έτους;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** Η Παλινόρθωση
- β.** Η Μεγάλη Ιδέα
- γ.** Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Μονάδες 15

A.2.2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Με το άρθρο 10 της Συνθήκης της Αδριανούπολης η Πύλη αποδέχεται το «σχέδιο των τριών τμημάτων».
- β.** Η παραχώρηση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα έγινε το 1881.
- γ.** Το Αντιδιεθνιστικό Σύμφωνο είχε σκοπό τον αγώνα κατά του κομμουνισμού και την υποστήριξη των φασιστικών καθεστώτων.
- δ.** Στη διάσκεψη του Λιβάνου λύθηκε το πρόβλημα του αφοπλισμού των αντάρτικων ομάδων, αλλά δε συγκροτήθηκε κυβέρνηση εθνικής ενότητας.
- ε.** Τα Δωδεκάνησα ενσωματώθηκαν στην Ελλάδα στις 7 Μαρτίου 1948.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Β1

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που σας δίνονται στα παρακάτω κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να **προσδιορίσετε** την κοινωνική προέλευση των φιλελλήνων, να **αναφέρετε** τις αιτίες-πηγές της εμφάνισης του φιλελληνισμού και να **αποτιμήσετε** το φιλελληνισμό ως κίνημα.

Οι Φιλέλληνες

Επιγραμματικός είναι ο χαρακτηρισμός του φιλελληνισμού από τον Γερμανό ιστορικό *Mendelssohn Bartholdy*: «ο φιλελληνισμός, γράφει, είχε γίνει μια δύναμη. Ισοπέδωσε τις μέγιστες πολιτικές αντιθέσεις και ένωσε τα εχθρικά πολιτικά κόμματα σ' ένα κοινό ενθουσιασμό. Επέδρασε, όπως συνήθως ενεργούν μόνο τα θρησκευτικά κινήματα: γκρέμισε τους μεσότοιχους των κοινωνικών τάξεων και των εθνικών συνειδήσεων. Με τους αριστοκράτες πήγαν οι πληβείοι χέρι με χέρι, αρμονικά, ως προς αυτό το ζήτημα, με τους ριζοσπάστες οι συντηρητικοί, με τη γερμανική νεολαία και τους Γερμανούς σοφούς οι Γάλλοι νομιμόφρονες, όπως ο Chateaubriand, ο Richelieu και ο Villèle. Παντού ονειρεύονταν τη «ματοβαμμένη ορφανή του ευρωπαϊκού πολιτισμού» (δηλαδή την Ελλάδα). Αλλά ο ενθουσιασμός τότε μόνο θα είχε σημασία, όταν θα υψωνόταν πάνω από τον λόγο, για να γίνει πράξη. Και πραγματικά ο φιλελληνισμός θ' αποκτούσε όχι μόνο πιστούς από όλες τις κοινωνικές τάξεις και τα έθνη, αλλά και τους αποστόλους και τους μάρτυρές του... *Μάταιες ήταν οι απαγορεύσεις της αστυνομίας και των κυβερνήσεων, μάταια νουθετούσε η στοχαστική φρόνηση μερικών «γέρον»*, μάταια ακόμη κουνούσε αποδοκιμαστικά το ολύμπιο κεφάλι του ένας Goethe. Είχε πια ξυπνήσει ο πόθος για μια μεγάλη παγκόσμια επιχείρηση. Σταυροφορικές ιδέες κυκλοφορούσαν σε όλο τον κόσμο».

Ο φιλελληνικός αυτός ενθουσιασμός ήταν γενικός, έγινε «θρησκεία της νεότητας και των γερατειών», κατά την έκφραση του ιδίου Γερμανού ιστορικού. «Ελληνομανία» την ονομάζει η αυστριακή κατασκοπεία και τους φιλέλληνες «ελληνομανείς», επισημαίνοντας ιδίως την κίνηση του Αμβούργου.

(Απ. Βακαλόπουλου, *Ιστορία Νέου Ελληνισμού*, Ε',
σελ. 576-77)

Ο κίβδηλος φιλελληνισμός

.....

Εκτός από τους ιδεολόγους που στρατολογούνταν στα φιλελληνικά κέντρα, καταγράφονταν και τυχοδιώκτες, καθυστερημένοι πλανόδιοι ιππότες, που έφταναν στην Ελλάδα τελείως άποροι, όπως π.χ. ορισμένοι στο Αμβούργο, που ήλπιζαν να κάνουν την τύχη τους στην ξένη χώρα, να πάρουν παράσημα, μεγάλους βαθμούς και διπλώματα. Γι' αυτούς η Ελλάδα ήταν η χώρα με το ένδοξο παρελθόν, αλλά και με το άγνωστο και γεμάτο υποσχέσεις μέλλον. Αγανακτισμένος αγνός Αμερικανός φιλέλληνας, ο Jarvis, λέγει, ότι είχαν κατεβεί στην Ελλάδα με την πρόφαση να τη βοηθήσουν, αλλά στην πραγματικότητα από επιθυμία να διαφημιστούν οι ίδιοι, να βοηθήσουν τους εαυτούς των και να ικανοποιήσουν τα συμφέροντά τους. Ντρέπεται και ο φίλος του συμπατριώτης Miller για λογαριασμό αυτών που ζητούν χρήματα. Πάντως, απ' όποιες ιδέες και αν εμπνέονταν οι νέοι αυτοί αξιωματικοί, υπαξιωματικοί, οπλίτες, φοιτητές κ.λ.π., γεγονός πρέπει να θεωρηθεί, ότι πολλοί ονειρεύονταν να κάνουν στο έδαφος της κλασσικής Ελλάδας μια σταδιοδρομία που η πατρίδα τους τους την αρνούσαν. Όλοι τους όμως συγκινούνται με την ιδέα ότι ένας σκλαβωμένος από αιώνες λαός θέλει ν' αποκτήσει την ελευθερία του, ότι αγωνίζεται ακόμη και για τη ζωή του, καθώς και για την τιμή των γυναικών και των

παιδιών του. Και το θεωρούν τιμή τους να πολεμήσουν για μια υπόθεση τόσο δίκαιη και ευγενικιά.

(Απ. Βακαλόπουλου, *Ιστορία Νέου Ελληνισμού*, ΣΤ', σελ. 993)

Μονάδες 25

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να εξηγήσετε τους λόγους της μεταστροφής της Γαλλίας και της Αγγλίας μετά την επάνοδο του βασιλιά Κωνσταντίνου.

Μονάδες 13

β. Να επισημάνετε τα σφάλματα και τις παραλείψεις της ελληνικής στρατιωτικής ηγεσίας.

Μονάδες 12

Η στάση των ξένων Δυνάμεων απέναντι στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1919-1922.

Μόνον την 22αν Μαρτίου 1922 (νέο ημερολόγιο) κατωρθώθη η σύγκλησις αύτη, (διάσκεψη του Παρισιού), αλλ' υπό περιστάσεις, αληθινά δυσμενείς, δια την Ελλάδα.

Η Γαλλία ήδη είχεν υπογράψει, από του Οκτωβρίου 1921, την οριστικήν συνθήκην με τον Κεμάλ και δεν απέκρυπτε πλέον από την Αγγλικήν Κυβέρνησιν τας υποχρεώσεις που είχεν αναλάβει απέναντι του Κεμάλ, όπως επιδιώξη ριζικάς μεταρρυθμίσεις της Συνθήκης των Σεβρών. Ο γαλλικός τύπος εξ άλλου είχε ξεσπαθώσει υπέρ των Τούρκων. Και η γαλλική κοινή γνώμη είχε καταληφθή από ένα αδικαιολόγητον και ανεξήγητον φιλοτουρκισμόν.

Ως προς την Αγγλίαν, αύτη απέδιδε τον αναβρασμόν των Ινδιών, που ήτο τότε πολύ μέγας, εις την

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

παράτασιν του Μικρασιατικού πολέμου και εν γένει εις την στάσιν που ετήρει αύτη στην Ανατολή. Επίστευεν επομένως η Αγγλική Κυβέρνησις, ότι η ταχεία συνομολόγησις της ειρήνης απετέλει εθνικήν ανάγκην. Αυτά είχε δηλώσει εις την Βουλήν των Λόρδων ο Υπουργός των Εξωτερικών Κώρζον.

Αλλ' η Αγγλική Κυβέρνησις, για να επιτύχει την ειρήνην, είχε στα χέρια της ένα δυνατό όπλο, που της το έδωσεν η Ελληνική Κυβέρνησις όταν εις αυτήν ενεπιστεύθη την όλην Ελληνικήν υπόθεσιν. Δεν είχε παρά να περιορίση τας ελληνικάς αξιώσεις και η ειρήνη θα συνωμολογείτο.

(Κ. Ζαβιτζιάνου, *Αναμνήσεις...*, Β', σελ. 127-128)

Το μέτωπο έπειτα από λίγο έχει διασπαστεί. Το Α' σώμα στρατού αναγκάζεται να εγκαταλείψει το Αφιόν Καραχισάρ. Ακολουθούν την υποχώρηση οι Έλληνες και οι Αρμένιοι, αναστατώνοντας τη συνοχή των δυνάμεών μας. Μέσα σ' αυτή τη σύγχυση χάνεται ο μοναδικός ασύρματος του Α' σώματος στρατού με αποτέλεσμα να μην έχει τα μέσα να επικοινωνήσει με τη Στρατιά. Κι ενώ δεχόταν τις επιθέσεις του κύριου όγκου του τουρκικού στρατού, το Β' σώμα δεν έσπευδε να το ενισχύσει περιμένοντας διαταγές από τη Σμύρνη. Ο Κεμάλ διεύθυνε οπτικά τη μάχη και ο Χατζανέστης από απόσταση 500 σχεδόν χιλιομέτρων. Ο αντιστράτηγος Σπυρίδωνας γράφει: «Ομολογουμένως τοιαύτη σκανδαλώδης εύνοια προς τον Μουσταφά Κεμάλ δεν ήτο ποτέ δυνατόν να ευχηθή, ουδέ κατ' όναρ* να φαντασθή ούτος δι' εαυτόν και δια τον στρατόν του!».

(Δημ. Φωτιάδη, *Ενθυμήματα*, τομ. Α', σελ. 203)

*ουδέ κατ' όναρ=ούτε στ' όνειρό του.

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως, μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μετά την 10,30' πρωϊνή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 28 ΙΟΥΝΙΟΥ 2004
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΟΜΑΔΑ Α'**ΘΕΜΑ Α1**

A.1.1. Να περιγράψετε το κλίμα μέσα στο οποίο βρήκαν έδαφος τα συνθήματα για την κρητική επανάσταση (1866).

Μονάδες 15

A.1.2. Ποιο ήταν το περιεχόμενο των μυστικών συμφωνιών που υπέγραψαν μεταξύ τους οι Δυνάμεις της Αντάντ για τον καθορισμό των ζωνών επιρροής τους στη Μέση Ανατολή κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου πολέμου και ποιος ήταν ο χαρακτήρας τους;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** μετοχικές επιχειρήσεις
- β.** σχέδιο Μάρσαλ
- γ.** Εθνικό Συμβούλιο.

Μονάδες 15

A.2.2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

- α.** Το πρωτόκολλο της Πετρούπολης (23-3/4-4 1826) ουσιαστικά σήμαινε την απομάκρυνση από τις αρχές της Ιερής Συμμαχίας.
- β.** Η Συνθήκη του Λονδίνου (17/30 Μαΐου 1913) καθορίζει με σαφήνεια τα σύνορα μεταξύ των συμμαχικών βαλκανικών κρατών.

- γ. Η Ιαπωνία παραμένει πιστή στη Γερμανία και κηρύσσει τον πόλεμο κατά της Αγγλίας (Αύγουστος του 1914).
- δ. Στα 1932 η Αγγλία για να αναζωογονήσει το εμπόριό της υποτιμά τη στερλίνα και στα 1934 ο Ρούσβελτ κάνει το ίδιο για το δολλάριο.
- ε. Τα τάγματα ασφαλείας τα επάνδρωναν Έλληνες συνεργάτες των Γερμανών και ήταν το εκτελεστικό όργανο των κατοχικών κυβερνήσεων.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από το παρακάτω κείμενο και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να **περιγράψετε** τις αντιθέσεις που οδήγησαν στο συνέδριο του Βερολίνου (1878) και να **αναφέρετε** τις αποφάσεις του καθώς και τις συνέπειές του για την Ελλάδα.

Μονάδες 25

Στις 19 Φεβρουαρίου 1878 οι Ρώσοι επέβαλαν στους Τούρκους τη συνθήκη ειρήνης, τη γνωστή ως συνθήκη του Αγίου Στεφάνου. Με τη συνθήκη αυτή [...] δημιουργούνταν η λεγόμενη **μ ε γ ά λ η Β ο υ λ γ α ρ ί α**, που περιέκλειε στα όριά της τη Ρωμυλία, τη Β. Δ. Θράκη, τη Μακεδονία, κατά το μέγιστο μέρος της, και διχοτομούσε την ευρωπαϊκή Τουρκία. Το νέο σλαβικό κράτος, εκτεινόμενο από το Δούναβη ως το Αιγαίο, έμπαινε σε ρωσικός φραγμός κατά της Τουρκίας και περιέβαλε με ασφυκτικό κλοιό την Κωνσταντινούπολη, πρωτεύουσα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Σφοδρότατος αντίπαλος της λύσης που έδωσε η Ρωσία, με τη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, ορθώθηκε η Αγγλία, εκμεταλλευόμενη κατάλληλα τις δυσარέσκειες που δημιουργήθηκαν στα υπόλοιπα Βαλκανικά κράτη. Την

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

αγγλική αντίθεση κατά της συνθήκης αποδέχτηκε και η Αυστρία, απαντώντας ευνοϊκά στην αγγλική πρόταση για τη σύγκληση ευρωπαϊκού συνεδρίου, προς επίλυση των απορρεόντων προβλημάτων από την ρωσοτουρκική συνθήκη. Παρά την έντονη ρωσική αντίδραση, η Αγγλία επέμεινε σταθερά στις απόψεις της, γιατί έβλεπε να καταρρέει αιφνιδίως όλη η ισχύς που είχε αποκτήσει στη Μεσόγειο κατά τη δεκαετία 1869-1878. Πραγματικά, από την εποχή που κατόρθωσε να οικειοποιηθεί τη δ ι ώ ρ υ γ α του Σ ο υ έ ζ (1869), και ασφάλισε έτσι τον αυτοκρατορικό της δρόμο προς τις Ινδίες, η Αγγλία παρουσιαζόταν κυρίαρχη στη Μεσόγειο. Η απρόβλεπτη λύση του Ανατολικού Ζητήματος προς όφελος της Ρωσίας και η ραγδαία ισχυροποίηση της τελευταίας, ανέτρεπε τα αγγλικά σχέδια. Έτσι, η Βρετανική κυβέρνηση αντιμετώπιζε πλέον και το ενδεχόμενο ενός πολέμου.

[...] Εκτός από την Αυστρία, την αγγλική πολιτική συνεπικουρεί τώρα και η Γερμανία. [...] Με τη συνδυασμένη, λοιπόν, πίεση και των τριών Δυνάμεων, η Ρωσία αναγκάζεται να προσέλθει στην τράπεζα των διπλωματικών συζητήσεων και η συνθήκη του Αγίου Στεφάνου κηρύσσεται ανεφάρμοστη ως προς το άρθρο της, που δημιουργούσε τη «Μεγάλη Βουλγαρία». Κατόπιν τούτου, συγκαλείται από τις Δυνάμεις τον Ιούνιο του 1878 το Σ υ ν έ δ ρ ι ο του Β ε ρ ο - λ ί ν ο υ. [...]

Η κυβέρνηση Κουμουνδούρου, έχοντας σαν μόνο στήριγμά της την αόριστη υπόσχεση των Άγγλων, ότι στο μελλοντικό να συνέλθει συνέδριο θα ήταν πιθανό να εισακουστεί και η Ελλάδα, αποφάσισε να εκλέξει αντιπροσώπους της και να τους στείλει στο Βερολίνο.

(Τάσου Βουρνά, *Ιστορία της νεότερης Ελλάδας 1821-1909*, σσ. 483-484).

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που ακολουθούν και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να **διακρίνετε** τα αισθήματα που προκάλεσε στη διεθνή κοινότητα η αντίσταση του ελληνικού λαού στην ιταλική επίθεση του 1940 και να **αποτιμήσετε** τη συμβολή αυτής της αντίστασης στην τελική νίκη των συμμάχων.

Μονάδες 25

α. (Ο Αντρέ Ζιντ, υμνεί τον ελληνικό λαό).

[...] Γενναίε ελληνικό λαέ! Καταλαβαίνετε τι είσαστε για μας σήμερα; Για πολλούς φοβερούς μήνες δεν είχαμε γνωρίσει παρά χρεοκοπίες, πικρίες, το γκρέμισμα των αιτιών της περηφάνιας μας, των ελπίδων μας [...] και ξαφνικά, σαν από το βάθος ενός πάρα πολύ αγαπητού παρελθόντος, η φωνή σας η πολυαγαπημένη, υψώνεται και κυριαρχεί αμέσως στους συγχυσμένους θορύβους της κόλασης. Με τι συγκινητική, σπαρταριστή προσοχή, με τι ευλάβεια την ακούμε! Αντιπροσωπεύετε για μας το θρίαμβο της παλικαρίσιας αρετής, της πραγματικής αξίας, εκείνης των ολιγαριθμών. Και τι ευγνωμοσύνη αισθάνονται για σας, γιατί ξαναδώσατε σ' ολόκληρη την ανθρωπότητα εμπιστοσύνη, θαυμασμό, αγάπη κι ελπίδα στον άνθρωπο.

Επιστολή του Αντρέ Ζιντ προς τον Κ.Θ. Δημαρά, (31 Δεκεμβρίου 1940)

(Από το βιβλίο του Ροζέ Μιλιέξ, *Αφιέρωμα στην Ελλάδα, 1940-1944*, σσ. 47-48).

β. (Ο Πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας σε τηλεγράφημά του προς τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας τονίζει):

Αι απειλαί και αι εκφοβιστικάί προσπάθειαι της Ιταλίας απεδείχθησαν ανίσχυροι προ του ηρέμου θάρρους

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

σας. Δι' ο και προσέφυγεν αύτη εις απρόκλητον επίθεσιν κατά της πατρίδος σας, αναζητούσα εις αβασίμους κατηγορίας την δικαίωσιν της επαισχύντου πράξεώς της. Ο τρόπος, κατά τον οποίον ο ελληνικός λαός, υπό την ανταξίαν αυτού ηγεσίαν σας, αντιμετώπισε τους κινδύνους και τας προκλήσεις των τελευταίων μηνών, προκαλεί τον θαυμασμόν του βρετανικού λαού δια την Ελλάδα. Αι μεγάλοι αρεταί του ελληνικού λαού θα τον στηρίξουν και κατά την παρούσαν δοκιμασίαν. Θα σας παράσχωμεν πάσαν δυνατήν συνδρομήν, θα πολεμήσωμεν μαζί σας τον κοινόν εχθρόν και μαζί θα μοιρασθώμεν την νίκην μας.

ΟΥΪΝΣΤΟΝ ΤΣΩΡΤΣΙΑ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 21 ΜΑΪΟΥ 2005
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Ποια αρνητικά και ποια θετικά στοιχεία προέκυψαν από τη σύναψη των «δανείων της Ανεξαρτησίας» για τους επαναστατημένους Έλληνες;

Μονάδες 15

A.1.2. Γιατί ο οικονομικός επεκτατισμός και ανταγωνισμός των ευρωπαϊκών Δυνάμεων οδήγησε στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό των δεδομένων της **Στήλης Α** και δίπλα σε κάθε αριθμό το γράμμα του δεδομένου της **Στήλης Β**, στο οποίο αντιστοιχεί.
(Στη **Στήλη Α** περισεύουν δύο δεδομένα).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Γεώργιος Κάνινγκ	α. Μητροπολίτης Καστοριάς, συντονιστής των ελληνικών αντιστασιακών ομάδων στη Μακεδονία.
2. Νικόλαος Ζορμπάς	β. Πρωθυπουργός της Αγγλίας που πήρε μέρος στη «Συμφωνία του Μονάχου».
3. Στυλιανός Γονατάς	γ. Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας το 1924.
4. Γερμανός Καραβαγγέλης	δ. Συνταγματάρχης, αρχηγός του Στρατιωτικού Συνδέσμου.
5. Νέβιλ Τσάμπερλαιν	
6. Παύλος Κουντουριώτης	

Μονάδες 8

A.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** Διομολογήσεις
- β.** Ανακωχή των Μουδανιών
- γ.** Ψήφισμα της υποτέλειας.

Μονάδες 12

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

Να αναφέρετε τους λόγους που προκάλεσαν τους ρωσοτουρκικούς πολέμους από το 18^ο αιώνα έως την πολεμική σύγκρουση του 1828-1829 (Μονάδες 15) και να επισημάνετε τις επιδράσεις του ρωσοτουρκικού πολέμου 1828-1829 στη διαμόρφωση της στάσης της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Τουρκίας απέναντι στο Ελληνικό Ζήτημα (Μονάδες 15).

Μονάδες 30

Δήλωση της Ρωσίας για τον Πόλεμο εναντίον της Τουρκίας

«... Ο σουλτάνος αναγγέλλει εις την Ρωσσίαν την κατάργησιν όλων των μετά της Πύλης συναφθεισών συνθηκών, λέγων ότι ουδέποτε εθεώρησε την εν Άκκερμαν σύμβασιν ως υποχρεωτικήν δι' εαυτόν, ότι συνήψεν αυτήν δια να την διαρρήξη και δια να σχίση μετ' αυτής όλες τας προτέρας συνθήκας τας οποίας αύτη επεκύρωσε και επομένως να εξαφανίση τους πολυτιμότερους και σπουδαιότερους τίτλους των δικαιωμάτων μας, της δόξης μας.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Πριν και μετά την δημοσίευσιν του εγγράφου τούτου το Διβάνιον* της Κωνσταντινουπόλεως δεν έπαυσε να παραβιάξη αναφανδόν* τας συνθήκας ταύτας, περί των οποίων εδήλωσε πλέον την αληθή γνώμην του. Η σημαία μας και πάσαι αι άλλαι απεκλείσθησαν πλέον από του Βοσπόρου. Αι μεσημβριναί επαρχίαι μας βλέπουν την μόνην πόλιν του εμπορίου των αποκλεισμένην. Τα πλοία μας συλλαμβάνονται εις την Κωνσταντινούπολιν και τα φορτία των αρπάζονται.

[...] Η Ρωσσία θέλει ασφαλίσει την παραβίαστον ελευθερίαν του εμπορίου εις τον Εύξεινον και θέλει καταστήσει τας μετά της Πύλης συνθήκας στερεάς και σεβαστάς, ως είναι δίκαιον, και θέλει χορηγήσει εις τους αδικουμένους υπηκόους της την δικαίαν αποζημίωσιν».

Δ. Κόκκινου, *Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως*,
τόμος 12, σελ. 15-16

* **Διβάνιον** = η κυβέρνηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας

* **αναφανδόν** = φανερά

.....

[...] Στις 8/20 Αυγούστου τα ρωσικά στρατεύματα έφτασαν στην Αδριανούπολη. Αυτή η προέλαση ανησύχησε πολύ τόσο τον Wellington (Ουέλινγκτον) όσο και τους Τούρκους. [...] Για μια στιγμή ο Wellington (Ουέλινγκτον), όπως ακριβώς και οι Γάλλοι, σκέφτηκε να δημιουργήσει μια ελληνική αυτοκρατορία που θα έπαιρνε τη θέση της ηττημένης Τουρκίας και θα έπαιζε το ρόλο του προστατευτικού προχαράκωματος απέναντι σε μια Ρωσία πολύ εκτεταμένη. Αλλά δεν είχε αντιληφθεί ότι οι Ρώσοι είχαν αλλάξει τακτική – ότι είχαν πάρει την απόφαση να διατηρήσουν την Τουρκία στη θέση του εξασθενημένου γείτονα. Δεν είχε συνειδητοποιήσει απόλυτα πόσο μετριοπαθείς ήταν οι όροι τους [δηλαδή των Ρώσων] μέχρις ότου πληροφορήθηκε την ειρήνη της Αδριανούπολης. [...]

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Ύστερα από αυτά, ο Wellington (Ουέλινγκτον) εγκατέλειψε κάθε ιδέα για τη δημιουργία ενός μεγάλου ελληνικού κράτους και οι προσπάθειές του στράφηκαν προς την κατεύθυνση μιας μικρής, εντελώς ανεξάρτητης Ελλάδας.

D. Dakin, *Η ενοποίηση της Ελλάδας 1770-1923*, σελ. 100-101

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να περιγράψετε και να εξηγήσετε τη στάση του Ελευθερίου Βενιζέλου απέναντι στο Κρητικό ζήτημα από την αρχή της πρωθυπουργίας του έως την έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων.

Μονάδες 20

Μήνυμα του Πρωθυπουργού Ελ. Βενιζέλου προς τον κυβερνητικό αντιπρόσωπο στα Χανιά (1912)

«Οι Κρήτες λησμονούν ότι τίθενται αντιμέτωποι, όχι μόνον της Τουρκίας και των Μεγάλων Δυνάμεων, αλλά και αυτού τούτου του ελευθέρου Βασιλείου, του οποίου η κυβέρνηση δεν εννοεί να αποδεχθή το κρητικόν πραξικόπημα και να έλθη εις άκαιρον* ρήξιν με την Τουρκίαν. Συντόνως* και άνευ απωλείας μιας ημέρας ασχολούμενη με την στρατιωτικήν συγκρότησιν της χώρας, η κυβέρνηση αξιοί όπως εις την γνώμην της προσαρμοσθή η γνώμη των πολιτικών αρχηγών της Κρήτης».

Κ. Σβολόπουλου, *Η ελληνική εξωτερική πολιτική από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα ως το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο*, σελ. 56 -57

* **άκαιρον** = σε ακατάλληλο χρόνο

* **συντόνως** = με συντονισμένες ενέργειες

.....
 Εις άλλην έκθεσίν του, της 10^{ης} Αυγούστου 1912, ασχολείται ο Φύρστενμπεργκ με τας ελληνοαγγλικάς σχέσεις, τονίζων ότι ενώ μέχρι τούδε ο εν Αθήναις Άγγλος πρεσβευτής σερ Φράνσις Έλλιοτ εθεωρείτο, ένεκα της μεγάλης επιρροής του, ως ο «δεύτερος Πρωθυπουργός της Ελλάδος», αι εγκαρδιώταται αυτάί σχέσεις έγιναν τώρα πολύ χλιαράί. [...] Η στασιμότης του Κρητικού ζητήματος οφείλεται κατά τους Έλληνας, εις τον άκαμπτον χαρακτήρα των Άγγλων και την εκ μέρους των πρόκλησιν του ελληνικού φιλοτίμου και της εθνικής υπερηφανείας δια της δημιουργίας περιττών επεισοδίων επί της μεγαλονήσου.

(Από την έκθεση του αυστριακού επιτετραμένου στην Αθήνα, πρίγκιπα Αιμίλιου Φύρστενμπεργκ)

Πολ. Ενεπεκίδης, *Η δόξα και ο διχασμός ...*σελ. 169-170

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως, μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μετά την 10:30 πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

Α.1.1. Ποια τακτική ακολούθησαν οι Έλληνες, για να αποδείξουν στη Δύση ότι η επανάστασή τους ήταν μόνο εθνική;

Μονάδες 10

Α.1.2. Ποιες συγκεκριμένες μορφές πήρε η αντίσταση των Ελλήνων στην Αθήνα εναντίον των δυνάμεων Κατοχής κατά την περίοδο 1942-43;

Μονάδες 14

ΘΕΜΑ Α2

Α.2.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Η Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας με ψήφισμά της κάλεσε τον Ιωάννη Καποδίστρια να αναλάβει τη θέση του Κυβερνήτη με επτάχρονη θητεία.
- β.** Η συμφωνία του Λιβάνου (20 Μαΐου 1944) έλυσε τις βασικές διαφορές που χώριζαν τον εαμικό και τον αντιεαμικό κόσμο.
- γ.** Ο αγώνας των Κρητών (1866-69) έδειξε ότι το Κρητικό έπρεπε να λυθεί με πόλεμο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

- δ. Μετά την οικονομική κρίση του 1929-32 κυριαρχεί η πεποίθηση ότι το κράτος οφείλει να παρεμβαίνει στην οικονομία.
- ε. Η συμφωνία της Ζυρίχης και του Λονδίνου (1959) αναγνώριζε την ανεξαρτησία της Κύπρου, αλλά παραχωρούσε στην τουρκική μειονότητα πολλές εξουσίες.

Μονάδες 10

A.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Σύμφωνο Μολότωφ-Ρίμπεντροπ.
- β. Τάγματα εργασίας.
- γ. Εθνική Αλληλεγγύη.
- δ. Σύμφωνο Φιλίας (Μάρτιος 1921).

Μονάδες 16**ΟΜΑΔΑ Β'****ΘΕΜΑ Β1**

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να εκθέσετε την πολιτική των Δυνάμεων (Γερμανίας, Ρωσίας, Γαλλίας και Αγγλίας), η οποία συνέβαλε στη δημιουργία του βαλκανικού μετώπου κατά της Τουρκίας και να προσδιορίσετε τους παράγοντες που διαμόρφωσαν τη θέση της Ελλάδας στις ενδοβαλκανικές συμμαχίες.

Μονάδες 25**ΚΕΙΜΕΝΟ Α'**

Ο Γάλλος πρωθυπουργός Poincaré (Πουανκαρέ) ανήσυχος από τους πρώτους ήδη μήνες του 1912 για τη διαφαινόμενη συμμαχική συσπείρωση των βαλκανικών κρατών, επισκέφθηκε τον Αύγουστο την Πετρούπολη με την πρόθεση να αποτρέψει την απειλούμενη πολεμική ανάφλεξη. Η

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ενημέρωσή του από τη σύμμαχη ρωσική κυβέρνηση, γύρω από το απόρρητο περιεχόμενο της σερβοβουλγαρικής ιδίως συμφωνίας, ήταν εύλογο, αντί να κατευνάσει, να εντείνει τις ανησυχίες του: οι επιθετικές διαθέσεις του Βελιγραδίου και της Σόφιας όχι μόνο επιβεβαιώνονταν αλλά και ενθαρρύνονταν τόσο από τη ρωσική κάλυψη όσο και από την προδιαγραφόμενη διανομή των τουρκικών εδαφών. Η επίκληση του επιχειρήματος ότι η σύμπληξη ενός ενιαίου βαλκανικού μετώπου θα αποτελούσε την αντίρροπη δύναμη στην εντεινόμενη αυστρογερμανική πίεση δεν ήταν ικανή να αμβλύνει τη ριζική αντίθεση του Poincaré απέναντι στο ενδεχόμενο μιας ένοπλης συρράξεως.

*Ιστορία του Ελληνικού Έθνους,
Εκδοτική Αθηνών, 1978, τόμος ΙΔ, σελ. 288.*

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

Αντιλήψεις του Ελ. Βενιζέλου για τη στάση της Ελλάδος απέναντι στην Τουρκία και τα βαλκανικά κράτη.

...«Η στάσις μας λοιπόν θα εξαρτηθή από την Τουρκίαν. Αλλά θα εννοήση αύτη τα πραγματικά της συμφέροντα; Αν οι Νεότουρκοι επιμένουν να ακολουθούν ένα «εθνικισμόν» ολέθριον δια την χώραν των, αν μας καταδιώκουν, αν μας κακομεταχειρίζονται, τότε η συμφωνία θα καταστή αναγκαία μεταξύ των Ελλήνων και των Σλαυϊκών λαών. Ως προς εμέ δεν έχω καμμίαν έχθραν κατά των Σέρβων και των Βουλγάρων. Είμαι έτοιμος, ενώπιον κοινού κινδύνου, να τείνω προς αυτούς την χείρα».

*Ιστορία του Ελληνικού Έθνους,
Εκδοτική Αθηνών, 1978, τόμος ΙΔ, σελ. 284.*

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ΄

Απόσπασμα από την αγόρευση του Ελ. Βενιζέλου στη Βουλή στις 21 Μαΐου 1913.

...«Δεν εξηρτάτο από εμέ να εκλέξω τους συμμάχους μου διά τον αγώνα κατά της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Τους συμμάχους τους παρέσχον τα πράγματα· τους παρέσχεν η γεωγραφική και πολιτική ιστορία και η σύστασις η εθνολογική, η οποία διεπλάσθη εν τη Χερσονήσω του Αίμου από δέκα και τριών αιώνων. Δεν ηδυνάμην λοιπόν να ζητήσω αλλαχού τους συμμάχους μου ...».

*Ιστορία του Ελληνικού Έθνους,
Εκδοτική Αθηνών, 1978, τόμος ΙΔ, σελ. 285.*

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφέρετε τις αντίθετες θέσεις των Ενωμένων Πολιτειών και της Σοβιετικής Ένωσης, οι οποίες οδήγησαν τον κόσμο στον ψυχρό πόλεμο. Να εντοπίσετε επίσης τα χαρακτηριστικά του ψυχρού πολέμου.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄**Ο ψυχρός πόλεμος**

Το «δόγμα Τρούμαν»

«Φρονώ ότι οι Ενωμένες Πολιτείες οφείλουν να υποστηρίξουν τους ελεύθερους λαούς οι οποίοι αντιστέκονται στις πιέσεις που ασκούνται σ' αυτούς είτε από οπλισμένες μειοψηφίες στο εσωτερικό τους, είτε από δυνάμεις εξωτερικές. Φρονώ ότι οφείλουμε να βοηθήσουμε τους ελεύθερους λαούς, ώστε να μπορέσουν, μόνοι τους, να

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

καθορίσουν το μέλλον τους. Φρονώ ότι η βοήθειά μας πρέπει να λάβει τη μορφή οικονομικής ενίσχυσης».

*Αναφέρεται από τον Α. Φονταίν,
Ιστορία του Ψυχρού πολέμου.*

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

Αμέσως μετά τον τερματισμόν των στρατιωτικών επιχειρήσεων εις την Ευρώπην και την Ασίαν, η καχυποψία μεγαλώνει και συσσωρεύονται εκατέρωθεν αι υπόνοιαι, αι παρεξηγήσεις, αι κατηγορίαι. Αι αντιθέσεις μεταξύ των Συμμάχων οξύνονται και εντός ολίγων ετών καταλήγουν εις σύγκρουσιν που προσλαμβάνει εις όλους τους τομείς –εκτός του ενόπλου αγώνος– τον χαρακτήρα πραγματικού πολέμου. Η δευτέρα μεταπολεμική περίοδος χαρακτηρίζεται από τον ψυχρόν πόλεμον που συνοδεύεται από την εντυπωσιακήν ανατροπήν των συμμαχιών. Ο ψυχρός πόλεμος αρχίζει το 1947. [...] Έξω από την Ευρώπην, έκαστον στρατόπεδον επιδιώκει να επεκτείνη την επιρροήν του και να σταθεροποιήση τας θέσεις του και έτσι αναφύονται παντού διενέξεις, από τας οποίας ωρισμένοι, εις την Ασίαν, καταλήγουν εις τοπικούς πολέμους. Η κάθε παράταξις θεωρεί ή υποκρίνεται ότι θεωρεί τον αντίπαλόν της ικανόν να εξαπολύση τρίτον παγκόσμιον πόλεμον. Η προετοιμασία του δημιουργεί στενήν αλληλεξάρτησιν μεταξύ των πολιτικών και των οικονομικών προβλημάτων, τα οποία προσδίδουν εις όλας τας εκδηλώσεις του συγχρόνου πολιτισμού νέαν φυσιογνωμίαν, αύξουσαν αστάθειαν και ταυτοχρόνως επιδεινώνουν τας παλαιάς αντιθέσεις.

*Maurice Crouzet, Παγκόσμιος Ιστορία του Πολιτισμού,
εκδ. Αφοί Συρόπουλοι, Αθήνα, 1971, σελ. 1028.*

ΟΛΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.**
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο επάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως, μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.**
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά την 10.30' πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2006
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

Α.1.1. Πότε υπογράφηκαν και τι προέβλεπαν η συνθήκη του Νεϊγύ και η συνθήκη των Σεβρών;

Μονάδες 10

Α.1.2. Ποια ήταν η εξέλιξη των χερσαίων μέσων μεταφοράς κατά τη δεύτερη βιομηχανική επανάσταση;

Μονάδες 18

ΘΕΜΑ Α2

Α.2.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Οι Έλληνες αποδέχθηκαν «το σχέδιο των τριών τμημάτων» (1824).
- β.** Ο Ίων Δραγούμης υπηρέτησε ως υποπρόξενος της Ελλάδας στο Μοναστήρι.
- γ.** Η Ελλάδα υπέγραψε αμυντική συμμαχία με τη Βουλγαρία το Μάιο του 1912.
- δ.** Ο Α΄ Βαλκανικός πόλεμος έληξε με την υπογραφή της συνθήκης του Βουκουρεστίου.
- ε.** Οι Γερμανοί εγκατέλειψαν την Αθήνα στις 12 Οκτωβρίου 1944.

Μονάδες 10

Α.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** Εγκάρδια Συνεννόηση (Αντάντ).
- β.** Άξονας Ρώμης-Βερολίνου.
- γ.** Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε.

Μονάδες 12

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Χρησιμοποιώντας τα σχετικά χωρία του πιο κάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να περιγράψετε τα προβλήματα που επισημαίνουν οι αντιπρόσωποι των Κρητών στο υπόμνημα της 14^{ης} Μαΐου 1866, λίγο πριν από την έναρξη της Κρητικής Επανάστασης.

Μονάδες 25

«35 έτη παρήλθον και κατά το διάστημα τούτο η ζωή των πατέρων ημών και ημών των ιδίων υπήρξε σειρά καταπιέσεων, αδικιών και δυστυχημάτων. Ουδείς περιηγητής ήλθεν εις τον ωραίον πλην ατυχή τόπον μας χωρίς να συγκινηθή από τα παθήματά μας. Βαρυτάτους φόρους καθ' εκάστην αυξανομένους πληρώνομεν πλην ουδέν των καλών, όσα πάντες οι λαοί εις αντάλλαγμα των βαρών τούτων χαίρουσιν, απολαμβάνομεν· η δικαιοσύνη είναι παρ' ημίν άγνωστος ούτε δικαστήρια αντάξια του ονόματος έχομεν, ούτε νόμους· διοικήσεις είναι η αυθαίρετος θέλησις του αντιπροσώπου της Υψηλής Πύλης. Τα τέκνα ημών ένεκα ελλείψεως σχολείων ανατρέφονται εν τω σκότει της αμαθείας, τα ολίγιστα σχολεία, τα οποία έχομεν, συντηρούμεν σχεδόν πάντα εκ του υστερήματος ημών. Ημείς αυτοί διατηρούμεν τον κλήρον μας. Εις ουδεμίαν δημοσίαν θέσιν είμεθα δεκτοί, οδών και γεφυρών εντελώς στερούμεθα· η μαρτυρία ημών δεν έχει ισχύν απέναντι της του Οθωμανού, τα εκ μέρους των Οθωμανών προς ημάς αδικήματα σπανίως τιμωρούνται· εν γένει δ' ουδενός, όσων απολαύει και ο ελάχιστος υπήκοος κράτους πολιτισμένου, απολαμβάνομεν ημείς. Είμεθα παντελώς δούλοι της ετέρας φυλής» (Τουρκοκρητών).

Από το Υπόμνημα των αντιπροσώπων των Κρητών
της 14^{ης} Μαΐου 1866

ΘΕΜΑ Β2

Χρησιμοποιώντας σχετικά χωρία του πιο κάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να εξηγήσετε πώς η «μεγάλη κρίση» του 1929-1932 μεταμορφώθηκε από οικονομική σε ιδεολογική.

Μονάδες 25

Στην Ευρώπη, που δεν είχε προλάβει να συνέλθει από την καταστροφή του Μεγάλου Πολέμου, η Κρίση είχε τεράστιο πολιτικό αντίκτυπο. Η εμπιστοσύνη προς τους υφιστάμενους οικονομικούς και πολιτικούς θεσμούς, στην οικονομία της αγοράς και τις αρχές της φιλελεύθερης δημοκρατίας κλονίστηκε –σε ορισμένες χώρες ανεπανόρθωτα. Οι κλασικές φιλελεύθερες συνταγές φάνηκαν απρόσφορες απέναντι στα προβλήματα της αυξανόμενης ανεργίας και της ύφεσης (...) Ταυτόχρονα, με εξαίρεση τις Ηνωμένες Πολιτείες και τις δημοκρατίες της Δύσης, που παρά τη λήψη ορισμένων έκτακτων μέτρων διαφύλαξαν το δημοκρατικό χαρακτήρα του πολιτεύματός τους, η Μεγάλη Κρίση διευκόλυνε την άνοδο αντικοινοβουλευτικών κι εθνικιστικών κινημάτων και την επιβολή δικτατορικών «λύσεων». Οι επιπτώσεις στη διεθνή και την ευρωπαϊκή κοινωνία των κρατών, που έβγαινε κατακερματισμένη από την Κρίση, θα ήταν καταλυτικές.

Ιω. Στεφανίδη, *Ο τελευταίος ευρωπαϊκός αιώνας:
διπλωματία και πολιτική των Δυνάμεων (1871-1945)*,
Αθήνα, 1997, σ. 123

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα **να μην τα αντιγράψετε** στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.**
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : μετά τη 10.30΄ πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2006
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)**

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

Α.1.1. Τι προέβλεπε και σε τι αποσκοπούσε το ρωσικό «σχέδιο των τριών τμημάτων» (1824);

Μονάδες 14

Α.1.2. Ποια ήταν η εξέλιξη του Κυπριακού προβλήματος από το 1950 έως και την υπογραφή των συμφωνιών της Ζυρίχης και του Λονδίνου (1959);

Μονάδες 14

ΘΕΜΑ Α2

Α.2.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Ο μηχανικός Κλεμάν-Αντέρ ενσωμάτωσε τη μηχανή εσωτερικής καύσης σε ένα όχημα.
- β.** Οι ανώνυμες εταιρείες δημιουργούνται στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα.
- γ.** Ο ελληνικός στρατός αποβιβάστηκε στη Σμύρνη μετά την υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών.
- δ.** Κατά την Κατοχή (1941-1944) η Σαμοθράκη βρισκόταν υπό βουλγαρικό έλεγχο.
- ε.** Αρχηγός του Εθνικού Δημοκρατικού Ελληνικού Συνδέσμου (Ε.Δ.Ε.Σ.) ήταν ο Δημήτριος Ψαρρός.

Μονάδες 10

A.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των όρων που ακολουθούν:

- α.** Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (1878).
- β.** Σύμφωνο της Άγκυρας (Οκτώβριος 1921).
- γ.** Κομινφόρμ.

Μονάδες 12

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Χρησιμοποιώντας τα σχετικά χωρία του πιο κάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να περιγράψετε τη δράση του Παύλου Μελά στη Μακεδονία και να εξηγήσετε τις συνέπειες του θανάτου του.

Μονάδες 25

Κείμενο

«Αναλαμβάνω αὐτὸν τὸν ἀγῶνα μὲ ὅλην μου τὴν ψυχὴν καὶ μὲ τὴν ιδέαν ὅτι εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ τὸν ἀναλάβω. Εἶχα καὶ ἔχω τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐργασθῶμεν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ νὰ σώσωμεν πολλὰ πράγματα. Ἐχων δὲ τὴν πεποίθησιν ταύτην, ἔχω καὶ ὑπέρτατον καθήκον νὰ θυσιάσω τὸ πᾶν ὅπως πείσω καὶ Κυβέρνησιν καὶ κοινὴν γνώμην περὶ τούτου.»

Απόσπασμα από επιστολή του Παύλου Μελά προς την σύζυγό του Ναταλία, 21.8/3.9.1904, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμος ΙΔ΄ (Αθήνα, 1977), σσ. 239-240.

ΘΕΜΑ Β2

Χρησιμοποιώντας τα σχετικά χωρία του πιο κάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να εξηγήσετε την πολιτική του Χίτλερ από την κατάληψη της

αποστρατικοποιημένης ζώνης της Ρηνανίας (1936) έως την έκρηξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Μονάδες 25

Κείμενο

«Ο Χίτλερ πολύ προσεκτικά απέφευγε οποιεσδήποτε συνθήκες υπονοούσαν, ότι η Γερμανία θα συνέχιζε να παίζει το ρόλο της κατώτερης δύναμης. [...] Με κάθε του νέα επιτυχία και την έλλειψη αντιδράσεων από μέρους της Βρετανίας και της Γαλλίας η αυτοπεποίθηση και το κύρος του Χίτλερ μεγάλωναν.»

Graham Ross, *Οι Μεγάλες Δυνάμεις και η παρακμή του ευρωπαϊκού κρατικού συστήματος* (Θεσσαλονίκη, 1987), σ.28.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.30΄ πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 22 ΜΑΪΟΥ 2007
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Πώς αντιμετώπισαν τη ναυμαχία του Ναυαρίνου (8/20 Οκτωβρίου 1827) οι Έλληνες, ο Σουλτάνος και οι Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής;

Μονάδες 10

A.1.2. Ποια μέτρα πήραν μη δικτατορικά κράτη της Ευρώπης, μιμούμενα τις Η.Π.Α., για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 1929;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Η Κύπρος παραδόθηκε από τους Τούρκους στους Άγγλους με τη Συνθήκη των Σεβρών.
- β.** Τα Δωδεκάνησα ενσωματώθηκαν στην Ελλάδα το 1948.
- γ.** Ο Δημήτριος Υψηλάντης διατύπωσε έντονες επικρίσεις για το «ψήφισμα της υποτέλειας».
- δ.** Με τις ενέργειες του Αλέξανδρου Σβώλου συγκλήθηκε η διάσκεψη στο Λίβανο.
- ε.** Μεταξύ της Σοβιετικής Ένωσης και του καθεστώτος του Κεμάλ υπεγράφη Σύμφωνο Φιλίας το Μάρτιο του 1921.

Μονάδες 10

A.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

α. Ανατολικό Ζήτημα

β. «άψογη στάση»

γ. Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών (Ε.Ο.Κ.Α.)

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε:

α. στα αίτια των Βαλκανικών πολέμων,

Μονάδες 15

β. στο περιεχόμενο της συνθήκης με την οποία τερματίστηκε ο Α΄ Βαλκανικός πόλεμος.

Μονάδες 10

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

Εκείνη την άνοιξη και το καλοκαίρι τα γεγονότα είχαν εξελιχθεί ταχύτατα. Τμήματα της οθωμανικής Μακεδονίας έδειχναν έτοιμα να πέσουν στα χέρια είτε της Ιταλίας (που είχε πολεμήσει εναντίον της αυτοκρατορίας με αντικείμενο την Τριπολίτιδα) είτε των Αλβανών εξεγερμένων, οι οποίοι απαιτούσαν ν' αποκτήσουν δικό τους κράτος. Αυτή ήταν ίσως η μοναδική απειλή που μπορούσε να κάνει τα βαλκανικά κράτη να ομονοήσουν, και μέσα σ' ένα διπλωματικό ανεμοστρόβιλο το Μαυροβούνιο, η Σερβία, η Βουλγαρία και η Ελλάδα υπέγραψαν μια σειρά από διμερείς συμφωνίες και αποφάσισαν να επιτεθούν τον Οκτώβρη εναντίον των Οθωμανών.

(Mark Mazower, *Θεσσαλονίκη. Πόλη των φαντασμάτων*, Μετάφρ. Κ. Κουρεμένος, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2006, σελ. 352.)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

Συνθήκη Λονδίνου

Άρθρον 2

Η Αυτού Μεγαλειότης ο Αυτοκράτωρ των Οθωμανών εκχωρεί προς τας Αυτών Μεγαλειότητας τους Συμμάχους Ηγεμόνας πάσας τας επί της ευρωπαϊκής ηπείρου εδαφικάς εκτάσεις της Αυτοκρατορίας Αυτού προς δυσμάς, γραμμής αρχομένης από της επί του Αιγαίου πελάγους Αίνου μέχρι της επί του Ευξείνου Πόντου Μηδείας, εξαιρουμένης της Αλβανίας.

Άρθρον 4

Η Αυτού Μεγαλειότης ο Αυτοκράτωρ των Οθωμανών δηλοί ότι εκχωρεί εις τας Αυτών Μεγαλειότητας τους Συμμάχους Ηγεμόνας την νήσον Κρήτην και ότι παραιτείται υπέρ Αυτών πάντων των ων εκέκτητο¹ επί της νήσου ταύτης κυριαρχικών και άλλων δικαιωμάτων.

-----

1. των ων εκέκτητο: όσων ήταν κύριος, όσα κατείχε

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από το παρακάτω κείμενο και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε:

α. στις απαιτήσεις του Στρατιωτικού Συνδέσμου (1909),

Μονάδες 15

β. στον τρόπο με τον οποίο επιβλήθηκε ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος και στις πολιτικές συνέπειες που άμεσα προέκυψαν.

Μονάδες 10

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο πρόγραμμα του Στρατιωτικού Συνδέσμου, δεν υπάρχει σημείο που να δείχνει ότι πίσω από τις ξιφολόγχες κρυβόταν η επαναστατημένη αστική τάξη. Οι αξιωματικοί:

[...]

- απαιτούσαν, πάντως «όπως ο τε Διάδοχος και οι Βασιλόπαιδες απόσχωσι¹ της ενεργού και διοικητικής εν τω στρατώ και τω ναυτικώ υπηρεσίας».
- υπέβαλαν «την παράκλησιν όπως εν τω μέλλοντι ο Βασιλεύς (...) απαιτή ίνα οι Υπουργοί των Στρατιωτικών και των Ναυτικών προέρχωνται εξ ανωτέρων αξιωματικών».
- εκδήλωναν τον «πόθον (...) όπως η Διοίκησης της χώρας καταστή χρηστή και έντιμος, όπως η Δικαιοσύνη απονέμηται ταχέως μετ' αμεροληψίας και ισότητος, (...) όπως η Εκπαίδευσις του Λαού καταστή λυσιτελής² διά τον πρακτικόν βίον και τας στρατιωτικές ανάγκας της Χώρας, όπως η ζωή, η τιμή και η περιουσία των πολιτών εξασφαλισθώσιν και τέλος όπως τα οικονομικά ανορθωθώσι, λαμβανομένων των απαιτουμένων μέτρων προς λελογισμένην διαρρύθμισιν των εσόδων και εξόδων του Κράτους (...)»

-----

1. απόσχωσι: απέχουν

2. λυσιτελής: ωφέλιμη

(Γ. Δερτιλής, *Κοινωνικός μετασχηματισμός και στρατιωτική επέμβαση 1880-1909*, σελ. 186-187.)

ΟΛΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.30' πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 2007
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

Α.1.1. Ποιοι παράγοντες είχαν ενισχύσει την ελπίδα των Ελλήνων ότι η Ρωσία θα τους βοηθούσε στον αγώνα τους για απελευθέρωση από την Οθωμανική Αυτοκρατορία;

Μονάδες 10

Α.1.2. Με ποιον τρόπο οι δυνάμεις του Άξονα προχώρησαν σε διαμελισμό της Ελλάδας μετά το Μάιο του 1941;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Α.2.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Στο συνέδριο του Λάυμπαχ οι Μεγάλες Δυνάμεις τάχθηκαν αλληλέγγυοι με τη «νόμιμη» εξουσία του σουλτάνου.
- β.** Στη δεύτερη βιομηχανική επανάσταση οι νέες πηγές ενέργειας είναι η ηλεκτρική ενέργεια και το πετρέλαιο.
- γ.** Βασικός όρος της ανακωχής των Μουδανιών ήταν η αναχώρηση των ελληνικών στρατευμάτων από την Ανατολική Θράκη.
- δ.** Ο Έβρος ορίστηκε ως σύνορο Ελλάδας-Τουρκίας με τη Συνθήκη των Σεβρών.

- ε. Το Μάρτιο του 1938 ο Χίτλερ αναγκάζει την Τσεχοσλοβακία να ενωθεί με τη Γερμανία.

Μονάδες 10

A.2.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των όρων που ακολουθούν:

- α. ανώνυμες εταιρείες.
- β. κομιτατζήδες.
- γ. Εθνικό Συμβούλιο.

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από το πιο κάτω κείμενο και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις:

- α. Να αναφέρετε τους όρους του πρωτοκόλλου του Λονδίνου της 10^{ης}/22^{ας} Μαρτίου 1829 και των πρωτοκόλλων της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830 και να επισημάνετε τις μεταξύ τους διαφορές.

Μονάδες 10

- β. Να προσδιορίσετε τις επιδιώξεις τόσο των τριών Μεγάλων Δυνάμεων όσο και των Ελλήνων, τις οποίες εξυπηρετούσε η υπογραφή των πρωτοκόλλων της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830.

Μονάδες 10

Κείμενο

Τα πρωτόκολλα της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830

[...] Στις 22 Ιανουαρίου / 3 Φεβρουαρίου 1830, η Διάσκεψη του Λονδίνου, ύστερα από αγγλική πρόταση, διακήρυξε την πολιτική ανεξαρτησία της Ελλάδος, με το άρθρο 1 πρωτοκόλλου που υπογράφεται από τους πληρεξουσείς της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας, Άμπερντην, Μονμορανσύ Λαβάλ και Λίβεν. Το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου της 3^{ης} Φεβρουαρίου 1830 όριζε: «Η Ελλάς θέλει σχηματίσει εν Κράτος ανεξάρτητον, και θέλει χαίρει όλα τα δίκαια,

πολιτικά, διοικητικά και εμπορικά, τα προσπεφυκότες εις εντελή ανεξαρτησίαν».

Η πανηγυρική αυτή διακήρυξη της πολιτικής ανεξαρτησίας της Ελλάδος συνιστούσε διεθνή αναγνώριση ελληνικού κράτους, άρα ίδρυσή του και έναρξη της υπάρξεώς του από την άποψη της διεθνούς κοινωνίας. Η πρόοδος, σχετικά με τους αντίστοιχους ορισμούς του πρωτοκόλλου της 10/22 Μαρτίου 1829, ήταν μεγάλη και είχε σπουδαιότητα κρίσιμη. Αντίθετα, οι ορισμοί του πρωτοκόλλου εκείνου για τα σύνορα του ελληνικού κράτους αθετούνταν μερικώς με ό,τι όριζε πολύ δυσμενέστερα για την Ελλάδα το άρθρο 2 του νέου πρωτοκόλλου.

[...]

Με το άρθρο αυτό* εκπληρωνόταν ο αρχικά διακηρυγμένος σκοπός της επεμβάσεως των τριών συμμάχων στον ελληνοτουρκικό αγώνα, δηλαδή η αποκατάσταση της ειρήνης και η εξασφάλιση της ναυτιλίας και του εμπορίου στην περιοχή.

Η εκπλήρωση του σκοπού αυτού εξαίρεται και στο «Συμπέρασμα» του πρωτοκόλλου, όπου «αι τρεις Δυνάμεις συγχαίρουν αλλήλας» για το «κλείσιμο», ύστερα από τόσο μακρές και δύσκολες διαπραγματεύσεις, του Ελληνικού ζητήματος και διατυπώνουν την ελπίδα ότι η συνεργασία τους θα συνεχισθή σε παρόμοιες περιστάσεις και δεν θα παύση να συμβάλλη στην εμπέδωση της παγκόσμιας ειρήνης.

Οι Δυνάμεις έβλεπαν στο πρωτόκολλο την οριστική διευθέτηση ενοχλητικού ζητήματος. Οι Έλληνες αντίθετα έβλεπαν σ' αυτό, και ιδιαίτερα στο πρώτο άρθρο του, απλώς την απαρχή του ελεύθερου πολιτικού βίου του Έθνους. Και πραγματικά, με το πρωτόκολλο του Λονδίνου της 3^{ης} Φεβρουαρίου του 1830 τερματιζόταν η Ελληνική Επανάσταση, αλλά και άρχιζε να υπάρχει επίσημα στη διεθνή κοινωνία το Ελληνικό Κράτος.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, 1978, τόμος ΙΒ', σελ. 536-537

* (άρθρο 4)

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τα πιο κάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε:

- α.** Στις διώξεις που υπέστησαν οι Έλληνες της Ανατολικής Θράκης, της Δυτικής Μικράς Ασίας και του Πόντου κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου.

Μονάδες 14

- β.** Στους αγώνες των Ελλήνων του Πόντου και των Αρμενίων από το 1915 έως το 1922 και στις συνέπειες που είχαν γι' αυτούς.

Μονάδες 16

ΚΕΙΜΕΝΑ

Κείμενο Α

Με την είσοδο της Τουρκίας στον πόλεμο, ο Ελληνισμός του Πόντου ακολούθησε την τύχη των Ελλήνων της ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας: εκκενώσεις οικισμών, τάγματα εργασίας, εκτελέσεις λιποτακτών, αντίποινα στις οικογένειες των φυγοστράτων. Η γεωγραφική όμως θέση του Πόντου κοντά στο ρωσοτουρκικό μέτωπο είχε σαν αποτέλεσμα να δοκιμάσει εντονότερα τις συνέπειες του πολέμου. Συγκεκριμένα, μετά τη συντριπτική ήττα της Τουρκίας στο Σαρικαμίς (Ιανουάριος 1915), που αποδόθηκε στη συμμετοχή απίστων στον «ιερό στρατό του Προφήτη», οι Έλληνες του Πόντου απομακρύνθηκαν από τον τακτικό στρατό και τοποθετήθηκαν στα αμελέ ταμπουρού. Έτσι με το πρόσχημα της θρησκοληψίας, οι Πόντιοι, νέοι και γέροι, στρατολογούνταν αποκλειστικά πια στα τάγματα εργασίας.

Αλλά ό,τι κυρίως χαρακτηρίζει και διαφοροποιεί τους διωγμούς του Πόντου από τις διώξεις των Ελλήνων σε άλλες περιοχές είναι η οργανωμένη αντίσταση των κατοίκων του. Οι διώξεις εντάθηκαν με την έκδοση διατάγματος για την εξορία όλων των ανδρών από 16-40 ετών και τη μεταφορά

των γυναικοπαίδων στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας (15/28 Δεκεμβρίου 1916).

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, 1975, τόμος ΙΕ', σελ. 102

Κείμενο Β

«Περί τα τέλη Απριλίου του έτους εκείνου* ο μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρύσανθος έφθασεν εις Παρισίους και την ιδίαν εσπέραν της αφίξεώς του ανέπτυξεν εις τους κ.κ. Βενιζέλον και Πολίτην το ζήτημα του Πόντου. Έμειναν σύμφωνοι να υποβληθή υπόμνημα του μητροπολίτου εις την Συνδιάσκεψιν της Ειρήνης δι' ου, χωρίς να αποκρούεται η ομοσπονδία Πόντου και Αρμενίας, να ζητήται η ίδρυσις εις τον Πόντον κράτους ελληνικού, αυτονόμου, εντελώς ανεξαρτήτου από το αρμενικόν».

Ίωνος Δραγούμη, «Το ζήτημα του Πόντου», *Πολιτική Επιθεώρηση*, 17 Ιουλίου 1920.

*(1919)

Κείμενο Γ

[...] Το ειδικό Δικαστήριο της Ανεξαρτησίας, που έδρευε στην Αμάσεια το 1921 υπό την προεδρία του Νετζατί μπέη, απασχολήθηκε με τα διακεκριμένα μέλη της ποντιακής κοινότητας. Ο αντικειμενικός σκοπός του δικαστηρίου ήταν να χτυπήσει το ποντιακό κίνημα και στα μέσα του 1921 ο Νετζατί μπέης ανακοίνωσε ότι ανακάλυψε μια «προδοτική συνωμοσία» εναντίον του τουρκικού λαού. Σύμφωνα με τις ανακαλύψεις αυτές οι επαναστάτες του Πόντου βρίσκονται σε συχνή επικοινωνία με το Γενικό Επιτελείο του ελληνικού στρατού, και είχαν προγραμματίσει έναν αντιπερισπασμό στα νώτα των Τούρκων ταυτόχρονα με την ελληνική επίθεση από το δυτικό μέτωπο. Οι τουρκικές αρχές άρχισαν να θέτουν υπό κράτηση τους Έλληνες προύχοντες που είχαν παραμείνει στα αστικά κέντρα του Πόντου. [...] Ως

ΑΡΧΗ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

αποτέλεσμα 155 διαπρεπή μέλη της ελληνικής ποντιακής κοινότητας εκτελέσθηκαν με την κατηγορία ότι εργάζονταν για την ίδρυση ποντιακού ελληνικού κράτους. [...] Έτσι, πριν ακόμη από την ήττα των ελληνικών δυνάμεων στην δυτική Μικρά Ασία οι Τούρκοι κατάφεραν να εξουθενώσουν το ελληνικό στοιχείο του Πόντου.

Μελετήματα γύρω από τον Βενιζέλο και την εποχή του, Εκδόσεις Φιλιππότη, Αθήνα 1980, σελ. 461-462

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.00' πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 6ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 22 ΜΑΪΟΥ 2008
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A1.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Ο ιστοριογράφος Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος θεμελίωσε την πολιτιστική συνέχεια του ελληνικού έθνους με αδιάσειστο επιχείρημα την αδιάλειπτη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού.
- β.** Η Ιερή Συμμαχία αποσκοπούσε στην προώθηση των φιλελεύθερων και εθνικών κινημάτων.
- γ.** Το Νεοτουρκικό Κίνημα του 1908 υποσχέθηκε στους λαούς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ισονομία, ισοπολιτεία και ευρύτατο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα.
- δ.** Στις 25 Μαρτίου 1924 ανακηρύχτηκε από τη Βουλή, με πρωτοβουλία κυρίως του Αλέξανδρου Παπαναστασίου, η αβασίλευτη δημοκρατία.
- ε.** Ο φιλελεύθερος ηγέτης Καβούρ κατόρθωσε να ενοποιήσει τη Γερμανία.

Μονάδες 10

A1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α.** Δόγμα Μονρόε
- β.** Αρχή της δεδηλωμένης
- γ.** Εξαρχία

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

A2.1. Η Επανάσταση του 1821 ήταν προϊόν εθνικού κινήματος. Ποια ήταν τα κυριότερα συστατικά στοιχεία του ελληνικού εθνικού κινήματος;

Μονάδες 10

A2.2. Τι προέβλεπε η συνθήκη Ειρήνης του Βουκουρεστίου (28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1913) και σε ποιες διπλωματικές ενέργειες προέβη η Ελλάδα προκειμένου να εξασφαλίσει τη συνεργασία της Ρουμανίας για την υπογραφή της συνθήκης;

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε:

α. Στο Κίνημα της «Εθνικής Άμυνας» (16/29 Αυγούστου 1916) και στη στάση που τήρησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος σε αυτό.

Μονάδες 15

β. Στα «Νοεμβριανά».

Μονάδες 10

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Βενιζέλος, απογοητευμένος από την εμμονή του βασιλιά Κωνσταντίνου στην ουδετερότητα, έρχεται σε συνεννοήσεις με τον ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη και τον στρατηγό Δαγκλή για τη στάση που πρέπει να τηρήσουν. Κατόπιν, [...] φεύγουν οι δύο πρώτοι (ακολουθεί ύστερ' από λίγες ημέρες και ο Δαγκλής) για τα Χανιά της Κρήτης και εκεί σχηματίζουν την προσωρινή κυβέρνηση της χώρας (τη γνωστή Τριανδρία) στην οποία προσχωρεί η Επιτροπή Εθνικής Αμύνης Θεσσαλονίκης. Ο διχασμός του ελληνικού

κράτους και του έθνους σε δύο χωριστές παρατάξεις με όλα τα προβλεπόμενα ολέθρια αποτελέσματα έχει συντελεστεί.

Στα τέλη Σεπτεμβρίου [...] ο Βενιζέλος αποβιβάζεται στη Θεσσαλονίκη. Τη διακυβέρνηση της χώρας αναλαμβάνει η τριανδρία Βενιζέλου – Κουντουριώτη – Δαγκλή.

Απόστολος Ε. Βακαλόπουλος, *Νέα Ελληνική Ιστορία 1204-1985*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1993, σ. 356

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφέρετε τις συνθήκες υπό τις οποίες εκδηλώθηκε η Βιομηχανική Επανάσταση στην Αγγλία κατά τον 19ο αιώνα.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στα 1851, στη Μεγάλη Βρετανία δέκα πόλεις ξεπερνούν τις 100.000 κατοίκους [...]. Το Λονδίνο φτάνει τα 2,3 εκατομμύρια [...]. Το Μάντσεστερ ξεπερνά τις 400.000 κατοίκους, η Γλασκόβη τις 300.000 και το Μπίρμινχαμ τις 200.000.

Το Μάντσεστερ αναδεικνύεται στην πρώτη πόλη της βαμβακοβιομηχανίας:

Στα 1835, η περιοχή του Μάντσεστερ [...] συγκεντρώνει το 80% των εργατών της βαμβακοβιομηχανίας και στα 1846, το 85%. Η πόλη αυτή διαθέτει πολλά πλεονεκτήματα. Βρίσκεται κοντά στο Λίβερπουλ, απ' όπου γίνονται οι εισαγωγές του βαμβακιού. Επιπλέον περιβάλλεται [...] από ένα πλούσιο κοίτασμα άνθρακα, που εκτείνεται από το Όρμσκιρκ μέχρι το Μπάρι και το Άστον. Η ανθρακοπαραγωγή δεν υπολογίζεται εύκολα, αλλά οπωσδήποτε ξεπερνά κατά πολύ τις επτακόσιες έως εννιακόσιες χιλιάδες τόνους, που καταναλώνει μόνον η πόλη του Μάντσεστερ.

[...]

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Η Μεγάλη Βρετανία δεν διαθέτει μόνον την πιο ανεπτυγμένη οικονομία. Επιπλέον, όλη η διαδικασία ανάπτυξης συνδέθηκε εξ αρχής με την αποικιοκρατική επέκταση και το θαλάσσιο εμπόριο. Ήδη υιοθετεί τη λογική της εξειδίκευσης και του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας, που προκύπτει από την ίδια τη δομή των εξαγωγών της και τη διάρθρωση, προπάντων, των εισαγωγών της.

Η προώθηση των εξαγωγών, στα πλαίσια της βρετανικής οικονομίας σημειώνει γιγάντια άλματα. Κατά τις δεκαετίες του 1820 και 1830, εξάγει το ένα πέμπτο της παραγωγής της, στα 1851 ξεπερνά το ένα τέταρτο, στα 1861 το ένα τρίτο, στα 1871 τα δύο πέμπτα.

Michel Beaud, *Ιστορία του Καπιταλισμού από το 1500 ως σήμερα*,
μετ. Μ. Βερέττας, εκδ. Μαλλιάρης Παιδεία, Αθήνα 1987,
σσ. 142-143, 158

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.30' πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 4ΗΣ ΑΠΟ 4 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 2008
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A1.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Η ηγεσία της Φιλικής Εταιρείας δόθηκε εν τέλει, στις αρχές του 1820, στον Δημήτριο Υψηλάντη.
- β.** Τα ετερόκλητα στοιχεία του δημόσιου βίου υποχρέωσαν τον Γεώργιο Α΄, την 3^η Σεπτεμβρίου 1843, διά της στρατιωτικής φρουράς της Αθήνας, να συγκαλέσει εθνοσυνέλευση και να παραχωρήσει Σύνταγμα.
- γ.** Ο καγκελάριος Βίσμαρκ κατηύθυνε τις τύχες της Πρωσίας και στη συνέχεια της Γερμανίας (εν πολλοίς δε και της Ευρώπης) επί τρεις σχεδόν δεκαετίες.
- δ.** Ο σκληρός πόλεμος ανάμεσα στον βιομηχανικό Βορρά και τον αγροτικό Νότο διεξήχθη με πρόεδρο τον Αβραάμ Λίνκολν, του οποίου πρωταρχικός στόχος υπήρξε η διάσωση της ομοσπονδιακής ένωσης των πολιτειών με οποιοδήποτε τίμημα.
- ε.** Με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών η Γερμανία έχασε την Αλσατία και τη Λορραίνη, τις οποίες προσάρτησε η Γαλλία.

Μονάδες 10

A1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α.** Φιλελεύθερα κινήματα
- β.** Συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ
- γ.** Σχέδιο Μάρσαλ

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

A2.1. α. Ποιοι παράγοντες επιβράδυναν τον εκσυγχρονισμό του ελληνικού κράτους κατά την πρώτη πεντηκονταετία του βίου του (1830-1880); (μονάδες 8)

β. Τι σήμαινε εκσυγχρονισμός κατά την περίοδο αυτή; (μονάδες 4)

Μονάδες 12

A2.2. Με ποιον τρόπο συντέλεσε η τεχνολογία στην εξέλιξη και στην έκβαση του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

α. Στη συγκρότηση του ΟΗΕ.

Μονάδες 15

β. Στα όργανά του και στη λειτουργία του ισχυρότερου από αυτά.

Μονάδες 10

ΚΕΙΜΕΝΟ

Την απόφαση για τη δημιουργία Διεθνούς Οργανισμού [...] που θα είχε ως θεμελιώδη επιδίωξη τη «διατήρηση της ειρήνης και της ασφαλείας» μετά το τέλος του πολέμου, την έλαβαν οι Τρεις Μεγάλοι, και την ανακοίνωσαν, το Νοέμβριο του 1943 στη Μόσχα, ενώ η δομή και οι βασικές αρχές της λειτουργίας του καθορίστηκαν στη Συνδιάσκεψη της Ουώσινγκτον / Dumbarton Oaks το Σεπτέμβριο του επομένου έτους. Εκτός από τις ΗΠΑ, τη Σοβιετική Ένωση και τη Μεγ. Βρετανία, στις δύο αυτές Συνδιασκέψεις έλαβε μέρος και η Κίνα, που λόγοι γεωγραφικοί, πληθυσμιακοί, ιστορικοί, μελλοντικών προοπτικών και αμερικανικής επιμονής τής εξασφάλισαν τότε το (άνευ αντικρύσματος) status της Μεγάλης Δυνάμεως.

Γιάννης Ν. Γιανουλόπουλος, *Ο Μεταπολεμικός Κόσμος. Ελληνική και Ευρωπαϊκή Ιστορία 1945-1963*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1992, σ. 31.

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

α. Στην εξέλιξη της μάχης της Αγγλίας.

Μονάδες 13

β. Στη γερμανική εισβολή στη Σοβιετική Ένωση.

Μονάδες 12

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πολλοί παράγοντες συνηγορούν για να ερμηνεύσουμε την αντιστροφή της παλίνρροιας από τον αρχικό γύρο των γερμανικών επιτυχιών προς το εναντίον. Η Βρετανία προστατευόμενη από μία μικρή αλλά αποτελεσματική αεροπορική δύναμη, από ένα αδιαφιλονίκητο πολεμικό ναυτικό και μια θαλάσσια προστατευτική τάφρο πλάτους πολλών χιλιομέτρων, έδωσε λαμπρό παράδειγμα λαού ενωμένου μπροστά στον κίνδυνο ήττας και ταπείνωσης. Και είχε (η Βρετανία) στην προσπάθειά της υποστήριξη από τα υπερπόντια μέλη της Κοινοπολιτείας και αρνήθηκε να αντιμετωπίσει έστω και την πιθανότητα ήττας. Η μάχη της Αγγλίας υπήρξε η πρώτη μεγάλη δοκιμασία για τις γερμανικές φιλοδοξίες. Η παρατεταμένη και ηρωική αντίσταση των Ρώσων ήταν η επόμενη, επίσης σκληρή και αιματηρή, δοκιμασία. Η απέραντη ρωσική γη πρόσφερε στους υπερασπιστές της την ευχέρεια να υποδεχτούν την αρχική δοκιμασία της γερμανικής επίθεσης, αλλά ύστερα από τις αρχικές νίκες τους οι Γερμανοί καθηλώθηκαν σε μια τιτάνια σύγκρουση που τους έφθειρε. Εξίσου σημαντικό επακόλουθο ήταν το ότι οι τεράστιες ανάγκες του γερμανικού στρατού στο ανατολικό μέτωπο έκαναν αδύνατο πια για τη Γερμανία το να διατηρήσει την αρχική υπεροχή της στον αέρα και αυτό την εξασθένησε έναντι της διαρκώς αυξανόμενης δύναμης της βρετανικής αεροπορίας.

Denis Richards, *Ιστορία της σύγχρονης Ευρώπης. Από τη γαλλική επανάσταση ως το τέλος του 20^{ου} αιώνα*, Εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα 2005, σσ. 563-564.

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')
ΔΕΥΤΕΡΑ 18 ΜΑΪΟΥ 2009
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A1.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α.** Εθνικά Κινήματα (19^{ος} αιώνας)
- β.** Τρίτος Κόσμος
- γ.** Συμφωνίες Ζυρίχης και Λονδίνου (1959)

Μονάδες 15

A1.2. Να αντιστοιχίσετε τα ονόματα των ηγετών (Στήλη Α) με τη χώρα στην οποία έδρασαν (Στήλη Β). Στη Στήλη Α περισσεύουν δύο ονόματα.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Νέλσον Μαντέλα	α. Ινδία
2. Βίλι Μπραντ	β. Αίγυπτος
3. Χο Τσι Μινχ	γ. Ν. Αφρική
4. Αγιατολάχ Χομεϊνί	δ. Κύπρος
5. Μαχάτμα Γκάντι	ε. Γερμανία
6. Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ	
7. Τάσσορ Παπαδόπουλος	

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Α2

A2.1. Τι γνωρίζετε για το γεγονός της καταστροφής της Χίου και ποια η σημασία του;

Μονάδες 12

A2.2. Να αναφερθείτε στον γαλλοπρωσικό πόλεμο (1870–1871) και στην τελική συνθήκη ειρήνης.

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στις συνέπειες του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1914-1918).

Μονάδες 30

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

«Η Ρόδα του Πολέμου.

Τη βλέπουμε, μιλιούνια άνθρωποι, που ξεπροβάλλει μες από το μουχλιασμένο χάος και γυρίζει και τρίζει σπαραχτικά σα μαγγανοπήγαδο θεόρατο. Ο ορίζοντας είναι κοκκινόμαυρος, η γης αχνίζει άλικους¹ αχνούς. Ο θεόρατος τροχός γυρνά ολοένα, γυρνά αιώνες μαζί με τη γης και στριγγλίζει πάνω από την άβυσσο, στριγγλίζει σπαραχτικά.[...] Είναι ο Πόλεμος στο χαράκωμα που δουλεύει έτσι αργά και σίγουρα. Ο Πόλεμος, που προτού να τσακίσει το κορμί αποσυνθέτει πρώτα λίγο-λίγο κι αλύπητα την ψυχή μες στην απομόνωση της υπόγειας ζωής».

Στρατής Μυριβήλης, *Η ζωή εν τάφω*, Εστία, Αθήνα ³³1997, σ. 19, 20.

-----

1. άλικους: κατακόκκινους

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

«Είμαι νέος, είκοσι χρονών· κι ωστόσο δεν ξέρω τίποτα απ' τη ζωή έξω απ' την απελπισία, το φόβο, το θάνατο και τη φτηνή επιπολαιότητα που μας οδηγεί σε μιαν άβυσσο θλίψης. Είδα πόσοι άνθρωποι ορμούν ο ένας πάνω στον άλλο και σιωπηλά, αγνοώντας, έξαλλα, υπάκουα, αθώα σφάζονται μεταξύ τους. Είδα ότι τα πιο έξυπνα μυαλά στον κόσμο επινοούν όπλα και λόγια για να καταστήσουν τούτη τη σφαγή πιο ραφιναρισμένη και πιο αποδεκτή. Κι όλοι οι άνθρωποι της ηλικίας μου, εδώ κι εκεί, μέσα σ' ολόκληρο τον κόσμο, τα βλέπουν αυτά τα πράγματα· όλη η γενιά μου έχει γνωρίσει τις δικές μου εμπειρίες. [...] Όλ' αυτά τα χρόνια, η δουλειά μας ήταν να σκοτώνουμε — ήταν το πρώτο πράγμα που μάθαμε στη ζωή. Η γνώση μας από τη ζωή περιορίζεται

στο θάνατο. Τι θα συμβεί μετά; Και τι θα βγει απ' όλους εμάς;

Έριχ-Μαρία Ρεμάρκ, *Ουδέν Νεώτερον από το Δυτικόν Μέτωπον*, εκδ. Δ. Δαρέμα, Αθήνα χ.χ., σ. 204.

[Τα κείμενα αποδόθηκαν στο μονοτονικό, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία τους].

ΘΕΜΑ Β2

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που περιέχονται στο παρακάτω κείμενο και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στην επίδραση που άσκησαν στην εξέλιξη και την έκβαση του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου τόσο η νίκη των Ελλήνων κατά της Ιταλίας όσο και η ένοπλη ελληνογερμανική σύρραξη.

Μονάδες 20

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Άντονι Ίντεν, υπουργός Εξωτερικών της Μ. Βρετανίας, για την ελληνική συμβολή στη συμμαχική νίκη

«... η Ελλάς πρώτη έδωσε αλησμόνητο μάθημα στον Μουσολίνι, ότι αυτή υπήρξε η αφορμή της εθνικής επανάστασεως στη Γιουγκοσλαβία εναντίον του Άξονα, ότι αυτή, με τη μικρή βοήθεια που σταθήκαμε τότε ικανοί να της δώσουμε, κράτησε τους Γερμανούς στο ηπειρωτικό της έδαφος και στην Κρήτη επί έξι εβδομάδες, ότι αυτή ανέτρεψε τη χρονολογική σειρά όλων των σχεδίων του γερμανικού Επιτελείου και έτσι επέφερε ριζική μεταβολή στις εκστρατείες του και ίσως στην όλη πορεία του πολέμου. Εμείς οι Άγγλοι δεν θα λησμονήσουμε ποτέ την ανακούφιση και την παρηγορία που μας προσέφερε κατά τις αγωνιώδεις εκείνες στιγμές του πολέμου η τιμιότητα και η αξιοπρέπεια της στάσεως των Ελλήνων».

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1978, τ. ΙΕ', σ. 457.

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 7 ΙΟΥΛΙΟΥ 2009
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A1.1. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α.** Συνθήκη Μπρεστ-Λιτόφσκ (1918)
- β.** Σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ (1939)
- γ.** Συμβούλιο της Ευρώπης (1949)

Μονάδες 12

A1.2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Το πραξικόπημα των αντιβενιζελικών τον Οκτώβριο του 1935 οδήγησε στην επαναφορά του καθεστώτος της βασιλευόμενης δημοκρατίας.
- β.** Η Τελική Πράξη του Ελσίνκι (1975) αναγνώριζε το απαραβίαστο των συνόρων στην Ευρώπη.
- γ.** Στις 28 Μαΐου 1979 η Ελλάδα έγινε πλήρες μέλος της ΕΟΚ.
- δ.** Οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι του ιμπεριονισμού ενδιαφέρονταν για την αποτύπωση της αντικειμενικής εικόνας του κόσμου.
- ε.** Η Ακαδημία του Μονάχου υπήρξε το βασικό κέντρο καλλιτεχνικών σπουδών για πολλούς Έλληνες καλλιτέχνες.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Α2

A2.1. Ποια ήταν η πορεία του «Μακεδονικού Αγώνα» κατά την περίοδο 1904 -1908;

Μονάδες 14

A2.2. α. Ποια μέτρα πήρε ο Φραγκλίνος Ρούζβελτ από τον Μάρτιο του 1933 για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και ποια ήταν τα αποτελέσματα αυτών των μέτρων;

Μονάδες 8

β. Με ποιους τρόπους ο Ρούζβελτ ενίσχυσε παράλληλα τη διεθνή θέση των ΗΠΑ;

Μονάδες 6

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Αντλώντας στοιχεία από το ακόλουθο κείμενο και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στο περιεχόμενο της συνθήκης των Παρισίων (30 Μαρτίου 1856) και στη σημασία της συνθήκης αυτής για τη διεθνή θέση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Οι σπουδαιότεροι όροι της συνθήκης των Παρισίων.

«1) Οι Δυνάμεις αναγνωρίζουν την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Συγχρόνως, λαμβάνουν γνώση του χάτι χουμαγιούν, που δημοσίευσε ο σουλτάνος στις 18 Φεβρουαρίου και παρείχε εγγυήσεις για τη θρησκευτική ισότητα όλων των υπηκόων του.

2) Προκηρύσσεται η ουδετερότητα της Μαύρης θάλασσας, πράγμα που συνεπάγεται ότι καμία παράκτια χώρα, όπως η Ρωσία και η Τουρκία, δεν έχουν το δικαίωμα να διατηρούν πολεμικά πλοία ή ναυστάθμους. Η θάλασσα αυτή οφείλει να είναι ανοιχτή στα εμπορικά πλοία όλων των κρατών, αλλά κλειστή σε όλα τα πολεμικά πλοία.

3) Η ναυσιπλοΐα στο Δούναβη πρόκειται να είναι ελεύθερη κάτω από τον έλεγχο επιτροπής, στην οποία θα αντιπροσωπεύονται οι παρόχθιες χώρες.

4) Οι ηγεμονίες της Μολδαβίας και Βλαχίας γίνονται αυτόνομες κάτω από την επικυριαρχία του σουλτάνου. Επιπλέον η Ρωσία παραιτείται από το αποκλειστικό προτεκτοράτο της σε αυτές τις

επαρχίες, που θα τεθούν στο εξής κάτω από τη συλλογική εγγύηση όλων των Δυνάμεων.

5) Ως προς τις εδαφικές ρυθμίσεις, η Ρωσία υποχρεώνεται να παραχωρήσει στη Μολδαβία και τη Νότιο Βεσσαραβία, πράγμα που έχει σαν συνέπεια να της στερήσει την πρόσβαση στο Δούναβη. Εξάλλου, η Σεβαστούπολη επιστρέφεται στη Ρωσία και το Καρς (που είχε καταληφθεί από τους Ρώσους) στην Τουρκία.

- Η συνθήκη των Παρισίων περιελάμβανε επίσης τη Σύμβαση των Στενών του 1856, που ανανέωνε με ασήμαντες τροποποιήσεις τη σύμβαση του Λονδίνου του 1841.

- Τέλος, με χωριστή συνθήκη που υπογράφηκε στις 15 Απριλίου 1856, η Μ. Βρετανία, η Γαλλία και η Αυστρία συμφωνούν να θεωρήσουν αιτία πολέμου κάθε προσβολή στην ανεξαρτησία και την ακεραιότητα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας».

Ιωάν. Δ. Δημάκης, *Ιστορία του Ανατολικού Ζητήματος 1683-1923*, Πανεπιστημιακές παραδόσεις, Πανεπιστήμιον Αθηνών, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας/Τομέας Ιστορίας, Αθήνα, χχ. σσ. 200-201.

ΘΕΜΑ Β2

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που περιέχονται στο παρακάτω κείμενο και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε τους βασικούς άξονες αντίστασης στη δικτατορία των συνταγματαρχών (1967-1974).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τελευταίος μίλησε (Μάρτιος 1969) ο μεγάλος ποιητής μας Γιώργος Σεφέρης, 69 χρονών, τιμημένος το 1963 με το βραβείο Νόμπελ. Είπε: «Όλοι έχουμε διδαχτεί και όλοι ξέρουμε ότι στα δικτατορικά καθεστώτα η αρχή μπορεί να μοιάζει εύκολη. Όμως η τραγωδία περιμένει αναπότρεπτη στο τέλος. Αυτό το τραγικό τέλος που μας βασανίζει συνειδητά ή ασυνειδήτα όπως στα χορικά του Αισχύλου». Ο Σεφέρης εξήγησε ότι: «Εδώ και μερικούς μήνες έχω νοιώσει μέσα μου και γύρω μου ολοένα πιο επιτακτικό το χρέος μου να μιλήσω για τη σημερινή κατάστασή μας. Κλείνουν σχεδόν δύο χρόνια που μας έχει επιβληθεί ένα καθεστώς όλως διόλου αντίθετο με τα ιδεώδη για τα οποία πολέμησε ο κόσμος και τόσο περίλαμπρα ο λαός μας. Είναι μια κατάσταση που όσες πνευματικές αξίες

κατορθώσαμε να κρατήσουμε ζωντανές με πόνο και μόχθο πάνε κι αυτές να καταποντιστούν μέσα στο έλος, μέσα στα τελματωμένα νερά. Τώρα ξαναγυρίζω στη σιωπή μου. Και προσεύχομαι στο Θεό να μη βρεθώ ξανά στην ανάγκη να μιλήσω πάλι. Είμαι ένας άνθρωπος χωρίς κανένα πολιτικό δεσμό και μπορώ να πω χωρίς φόβο και πάθος: Βλέπω μπροστά μου το γκρεμό που μας οδηγεί η καταπίεση. Αυτή η ανωμαλία πρέπει να σταματήσει. Είναι εθνική επιταγή».

Γιάννης Κάτσης, *Η γέννηση του Νεοφασισμού (Ελλάδα 1960-1974)*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1974, σσ. 326-327.

[Το κείμενο αποδόθηκε στο μονοτονικό, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία του].

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.**
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνο ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')
ΔΕΥΤΕΡΑ 17 ΜΑΪΟΥ 2010
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο:

- α.** της Ιερής Συμμαχίας
- β.** της Συνθήκης της Λωζάννης
- γ.** της Δίκης της Νυρεμβέργης

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Η Επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843 οδήγησε στην έξωση του Όθωνα.
- β.** Η δικτατορία του Μεταξά της 4^{ης} Αυγούστου 1936 κατέλυσε τους δημοκρατικούς θεσμούς της χώρας.
- γ.** Η Ελλάδα έγινε πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας την 1^η Ιανουαρίου 1991.
- δ.** Η Τουρκική εισβολή στην Κύπρο ξεκίνησε στις 20 Ιουλίου 1974.
- ε.** Ο φιλελευθερισμός, ως πολιτική και οικονομική θεωρία, είχε ως κύριο εκφραστή του τον Νίτσε.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Πώς η ευρωπαϊκή αποικιοκρατία του 19ου αιώνα ολοκλήρωσε τη διεξόδου του δυτικού ανθρώπου στον εξωευρωπαϊκό κόσμο;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφερθείτε στην εκπαιδευτική και οικονομική πολιτική του Χαρίλαου Τρικούπη μέχρι την παραίτησή του από την πρωθυπουργία.

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στην οικονομική, κοινωνική και εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας περί τα τέλη της δεκαετίας του 1920.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

«Σε σχέση με τη βιομηχανία, η εγκατάσταση μεγάλου αριθμού προσφύγων στα κυριότερα αστικά κέντρα σήμαινε την προσφορά άφθονης φτηνής εργασίας και επιχειρηματικού δυναμικού τη στιγμή που εισέρρεαν στη χώρα μαζικά νέα ξένα κεφάλαια με τη μορφή κρατικών δανείων, διεθνούς βοήθειας για τους πρόσφυγες, ιδιωτικών επενδύσεων για την κατασκευή δημοσίων έργων κλπ. [...] Στο διάστημα 1923-1939 η βιομηχανική παραγωγή διπλασίασε την ιπποδύναμη και την αξία της και τριπλασίασε τον όγκο της. Στη δεκαετία 1928-38 η ηλεκτρική παραγωγή τετραπλασιάστηκε και στην ίδια περίοδο, σύμφωνα με τις στατιστικές των Ηνωμένων Εθνών, η Ελλάδα σημείωσε την υψηλότερη αύξηση βιομηχανικής παραγωγής (65%) μετά τη Σοβιετική Ένωση και την Ιαπωνία».

Ν. Μουζέλης, Οικονομία και Κράτος την εποχή του Βενιζέλου, στο: *Μελετήματα γύρω από τον Βενιζέλο και την εποχή του*, Αθήνα: Φιλιππότης, 1980, σσ. 9-10.

[Το κείμενο αποδόθηκε στο μονοτονικό, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία του].

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Ελευθερίου Βενιζέλου (1928)

«Το νέο εκπαιδευτικό σύστημα εκφράζει μια διαφορετική από την προηγούμενη φιλοσοφία και στηρίζεται τόσο σε δομικές μεταβολές (το τετράχρονο δημοτικό - το “σχολείο του λαού”- έγινε εξάχρονο, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στο μάθημα των Νέων Ελληνικών, ενισχύθηκε η διδασκαλία της δημοτικής και αναβαθμίστηκε ο επαγγελματικός κλάδος στη δεύτερη βαθμίδα) όσο και σε λειτουργικές καινοτομίες (προαιρετικά μαθήματα στο Γυμνάσιο, έγκριση πολλών διδακτικών βιβλίων κατά τάξη και μάθημα, “απογεύματα ελευθέρας εργασίας” στα σχολεία).

Αλέξης Δημαράς, «Παιδεία. Συντηρητική αντεπίθεση», στο τεύχος με τίτλο «Η Ελλάδα τον 20ό αιώνα (1920-1930)», *Η Καθημερινή*, *Επτά Ημέρες*, 31-10-1999, σ. 29.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που περιέχονται στα παρακάτω κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στο έγκλημα της γενοκτονίας των Εβραίων κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

Μαρτυρία Ελληνίδας Εβραίας που επέζησε από το στρατόπεδο του Μπίρκεναου

«Απ’ αυτή τη στιγμή, η ζωή μου στο στρατόπεδο ανοίγει για μένα μιαν άβυσσο στην ανθρώπινη ψυχή, και θα μου αποκαλύψει τον άνθρωπο τελείως γυμνό, όπως φαίνεται να είναι από τη φύση του. Ένα μίγμα καλού και κακού... Το κουδούνι στις 4.30 το πρωί και συγχρόνως τα λουριά... που μας χτύπαγαν αλύπητα τα κορμιά μας, ήταν το καθημερινό πρωινό μας εγερτήριο. Ένα πρόγραμμα αλάνθαστο χωρίς αλλαγή... Αφού γινόταν το προσκλητήριο έξω μάς μοίραζαν για πρωινό ένα σκέτο καφέ, σ’ ένα κύπελο παλιό που ήταν

ένα σκουριασμένο στρατιωτικό σκεύος, από το οποίο πίναμε ανά πέντε ένα αχνιστό νερόζουμο μία μία με τη σειρά μας... Κι ενώ οι θάλαμοι των αερίων δούλευαν συνέχεια και βγάζαν φωτιές και καπνούς, κατάδικοι βιρτουόζοι¹ προερχόμενοι από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ευρώπης και της Ρωσίας με τα βιολιά τους “Στραντιβάριους” και “Αμάτι” που είχαν κουβαλήσει μαζί τους σ’ αυτό το παραπλανημένο τους ταξίδι, είχαν διαταγή σαν “Κομάντο Ορχήστρας” να μας παίζουν Μότσαρτ ή στρατιωτικά εμβατήρια. Τα πόδια ολονών μας έπρεπε να βαδίζουν στο ρυθμό της μουσικής, ενώ αντίθετα τα χέρια μας παραμένουν ακίνητα καρφωμένα επάνω στο σώμα...».

Μπέρρυ Ναχμία, *Κραυγή για το αύριο*, Αθήνα: Κάκτος, 1989, σσ. 87-88.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

Η τύχη των Εβραίων της Θεσσαλονίκης

«...Το Σάββατο, 14 Μαρτίου του 1943 [...], 2.800 άτομα περίπου συνελήφθησαν και την επόμενη ημέρα εκτοπίστηκαν με τρένο στην Πολωνία, στοιβαγμένοι σε βαγόνια μεταφοράς ζώων, υπό αθλιότατες συνθήκες. Οι ναζί κατέτρεχαν κυρίως τα μικρά παιδιά, αφού ο σχεδιασμός τους προέβλεπε να εμποδιστεί η συνέχεια του εβραϊκού λαού. Είναι γνωστές, από περιγραφές των ελάχιστων επιζώντων, οι εικόνες των υπερπλήρων βαγονιών, με 70-75 άτομα το καθένα, χωρίς καν χώρο να καθίσουν, με ένα βαρέλι νερό για τη διαδρομή και ένα για τις φυσικές τους ανάγκες, και όλ’ αυτά για ταξίδι που διαρκούσε τουλάχιστον τέσσερις ημέρες. Πολλοί πέθαναν στη διαδρομή και τα πτώματα απλώς πετάγονται στην άκρη της γραμμής, όποτε υπήρχε στάση. Οι Έλληνες σιδηροδρομικοί υπάλληλοι ταράχτηκαν από τα όσα είδαν, και φήμες για εξόντωση των Εβραίων άρχισαν να διαρρέουν...».

Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο της Ελλάδας, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, *Το Ολοκαύτωμα των Ελλήνων Εβραίων*, Αθήνα 2006, σ. 46.

¹βιρτουόζοι: δεξιότητες στη μουσική, εδώ βιολιστές

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.**
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας και μόνον ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ 2010
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α.** Καρμπονάροι
- β.** Συνδιάσκεψη του Μονάχου (1938)
- γ.** Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Στην Κίνα υπήρχε ανέκαθεν μια ισχυρή και ανθεκτική ηγετική κοινωνική ομάδα που ήλεγχε τη διοίκηση της χώρας, οι Σογκούν.
- β.** Στον χώρο της μουσικής το καινοτόμο έργο του Μπετόβεν, με τον οποίο κλείνει ο νεοκλασικισμός, προετοίμασε την έλευση του ρομαντισμού.
- γ.** Ο Ιωάννης Μεταξάς, την 4^η Αυγούστου 1936, κατέλυσε τους δημοκρατικούς θεσμούς και κυβέρνησε έκτοτε την Ελλάδα, ως δικτάτορας, μέχρι τον θάνατό του.
- δ.** Το 1950 η Εκκλησία της Κύπρου οργάνωσε δημοψήφισμα, στο οποίο το 95,7% των Ελλήνων Κυπρίων τάχτηκε υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα.
- ε.** Ο Γάλλος ηγέτης, στρατηγός Κάρολος Ντε Γκολ, αρνήθηκε να παραχωρήσει ανεξαρτησία στις γαλλικές αποικίες της Αφρικής το 1960 και στην Αλγερία το 1962.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιοι κοινωνικοπολιτικοί και εκκλησιαστικοί κύκλοι προκάλεσαν την Επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β2

Τι γνωρίζετε για τον εμφύλιο πόλεμο στις ΗΠΑ (1861-1865);

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στη συγκρότηση και τους σκοπούς της Ιερής Συμμαχίας (μονάδες 13)
και
- β) στην Ευρωπαϊκή Συμφωνία και τις αντιδράσεις που αυτή προκάλεσε (μονάδες 12).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

1^ο άρθρο της Συνθήκης της Ιερής Συμμαχίας

«Στο όνομα της Αγίας και Αδαιρέτου Τριάδος [...] Άρθρο 1^ο: Σύμφωνα με τις επιταγές της Αγίας Γραφής που παραγγέλλουν σε όλους τους ανθρώπους να θεωρούν αλλήλους αδελφούς, οι τρεις συμβαλλόμενοι μονάρχες θα παραμείνουν ενωμένοι με δεσμούς πραγματικής και ακατάλυτης αδελφοσύνης και, θεωρώντας αλλήλους συμπατριώτες, θα παρέχουν ο ένας στον άλλον βοήθεια, συνδρομή και αρωγή σε κάθε ευκαιρία και κάθε τόπο. Θεωρώντας τους εαυτούς τους πατέρες των υπηκόων τους και των στρατών τους, θα τους καθοδηγήσουν στο πνεύμα αδελφοσύνης από το οποίο διακατέχονται οι ίδιοι, για να προστατεύσουν τη θρησκεία, την ειρήνη και τη δικαιοσύνη...»

J. Monnier, A. Jardin, *Histoire - classe de seconde*, Paris: Fernand Nathan, 1978, σ. 262.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β΄

«Ο τσάρος Αλέξανδρος Α΄ της Ρωσίας είχε ενθουσιαστεί με την ιδέα μιας χριστιανικής ένωσης της Ευρώπης και είχε πετύχει να πείσει, μετά το 1815, τους ηγεμόνες της Πρωσίας και της Αυστρίας, καθώς και τα περισσότερα κράτη να προσχωρήσουν σε μια “Ιερά Συμμαχία”. Αυτή βασιζόταν “στην εμπιστοσύνη και την ελπίδα τους στη Θεία Πρόνοια” και στην πεποίθηση ότι ήταν αναγκαίο η πορεία που θα υιοθετούσαν οι δυνάμεις να βασίζεται, κατά τις αμοιβαίες τους σχέσεις, στις υπέρτατες αλήθειες που τους διδάσκει η αιώνια θρησκεία του Θεού σωτήρα».

G. Livet, R. Mousnier, *Γενική Ιστορία της Ευρώπης*, τόμος 6, Αθήνα: Παπαζήσης, 1980, σ. 169.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ΄

Γένεση και εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας

«Το άρθρο 6 της Συνθήκης του 1815 καθιέρωνε την Ευρωπαϊκή Συμφωνία: προκειμένου να εξεταστούν τα πρόσφορα μέτρα για τη διατήρηση της ειρήνης και του σεβασμού “των μεγάλων κοινών συμφερόντων” των ευρωπαϊκών Μεγάλων Δυνάμεων, προβλέπεται η περιοδική σύγκληση πολυμερών συνδιασκέψεων. Στην Ευρωπαϊκή Συμφωνία συμμετέχουν αρχικά η Ρωσία, η Αυστρία, η Πρωσία και η Αγγλία· αργότερα θα προστεθούν η Γαλλία (1818) και η Ιταλία (1856). Στην περίπτωση όμως της σύγκλησης διεθνών διασκέψεων, με σκοπό την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων, καλούνται συχνά και άλλα κράτη, έστω και μη ευρωπαϊκά, άμεσα ενδιαφερόμενα για τα εκάστοτε επίκαιρα ζητήματα [...]. Θα ήταν, άραγε, δυνατό να διακριθεί στον θεσμό της Ευρωπαϊκής Συμφωνίας μια νέα αντίληψη των διεθνών σχέσεων; [...] Η απάντηση των κορυφαίων ειδικών είναι αρνητική...».

Κ. Σβολόπουλος, *Η οργάνωση της διεθνούς κοινωνίας. Ιστορική επισκόπηση*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκουλας, 1996, σσ. 39-40.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που σας δίνεται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε τις διαφορετικές θέσεις του πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου και του βασιλιά Κωνσταντίνου σχετικά με τη στάση της Ελλάδας κατά το πρώτο έτος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (μονάδες 10) και να εντοπίσετε τους λόγους αυτής της διαφωνίας (μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ο Έλευθέριος Βενιζέλος θά ἐκδηλώσει ἀπό τίς πρώτες μέρες τῆς εὐρωπαϊκῆς κρίσης τὴν ἀπόφασή του νά συμπορευτεῖ μέ τίς Δυνάμεις τῆς Συνεννοήσεως. Ὑπέρμαχος τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν καί τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί, ἀκόμη, ἀποφασισμένος νά ἀξιοποιήσει κάθε πρόσφορη δυνατότητα στό διπλωματικό πεδίο, ἔτεινε νά ἑναρμονίσει τόν γενικότερο ἰδεολογικό προσανατολισμό του μέ τὴν προώθηση τῶν ἐθνικῶν διεκδικήσεων [...] Ἡ σταθερὴ κλίση πρὸς τὴ συνεργασία μέ το ἀγγλικό συμμαχικό δίκτυο ἐνισχυόταν ἀπὸ τὴν πεποίθησή του στήν τελικὴ βρετανικὴ κατίσχυση¹, τουλάχιστο στή Μεσόγειο. Ἡ ἐπίταση², τέλος, τῶν ἐξωτερικῶν ἀπειλῶν – βουλγαρικὲς βλέψεις πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς ἑλληνικῆς Μακεδονίας, προσπάθεια τῆς Πύλης νά ἐπανακτήσει τὴ Χίο καὶ τὴ Μυτιλήνη, ἀπηνεῖς³ διωγμοὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Θράκης, τοῦ Πόντου καί τῆς Μικρασίας - ἐνίσχυε ἀκόμη περισσότερο τόν Ἑλληνα πρωθυπουργό στήν ἀπόφαση νά ἐπιζητήσῃ στή συμμαχία μέ τὰ κράτη τῆς Συνεννοήσεως τό ἔρεισμα γιὰ τὴν ἀντίσταση στίς γειτονικὲς πιέσεις. Ἡ οὐδετερότητα καί, συνακόλουθα, ἡ ἀπομόνωση τῆς Ἑλλάδας θά εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπώλεια σημαντικῶν εὐκαιριῶν γιὰ τὴν προώθηση τῶν ἐθνικῶν θέσεων, ἀλλὰ καί θα ἐξέθετε τὰ ἐδάφη τῆς στὸν κίνδυνο νά ἀποτελέσουν τό ἀντικείμενο συναλλαγῆς μεταξὺ τρίτων.

---

¹ πλήρης επικράτηση

² αύξηση της έντασης, ενίσχυση

³ σκληροί, ανελέητοι

Στόν αντίποδα τῶν ιδεολογικῶν προσανατολισμῶν καί τῆς δυναμικῆς ἀντιλήψεως τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὁ βασιλιάς ἔτεινε νά ἀποτελέσει τόν πόλο μιᾶς ἀντίρροπης διπλωματικῆς στρατηγικῆς. Ἡ στενή συγγένεια μέ τή [γερμανική] αὐτοκρατορική οἰκογένεια τῶν Χοετζόλλερν, ἡ ἐξοικείωση μέ τό συγκεντρωτικό πνεῦμα τῆς γερμανικῆς Αὐλῆς καί ἡ μαθητεία στή στρατιωτική Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου εἶχαν συμβάλει στή διαμόρφωση τῆς συντηρητικῆς ἰδιοσυγκρασίας καί στήν ἐμπέδωση τῆς πεποιθήσεώς του στήν ἀκατάβλητη δύναμη τῶν γερμανικῶν ὅπλων. Ἡ ἀντίληψη αὕτη συνυφαινόταν στήν πράξη μέ τήν υἱοθέτηση μιᾶς διπλωματικῆς τακτικῆς ἐπιφυλάξεων καί δισταγμῶν, ἀσυμβίβαστης μέ τήν ἐφαρμογή παρακινδυνευμένων ἤ καί, ἀπλά, τολμηρῶν πρωτοβουλιῶν: ἡ ἀποχή ἀπό τήν ἔνοπλη διαμάχη, ἔστω καί ἂν ἀποστεροῦσε τή χώρα ἀπό πιθανά ὀφέλη, ἐγκυμονοῦσε τοὺς λιγότερους κινδύνους γιά τό ἔθνος...».

Κ. Σβολόπουλος, *Ἡ Ἑλληνική Ἐξωτερική Πολιτική, 1900 – 1945* (Πολιτική καί Ἱστορία, 31), 4^η ἐκδοση, Αθήνα: Βιβλιοπωλεῖον τῆς Εστίας, 1997, σσ. 109-110.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο νά γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.**
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται νά γράψετε καμιά ἄλλη σημείωση.** Κατά την αποχώρησή σας νά παραδώσετε μαζί με το τετράδιο καί τα φωτοαντίγραφα.
3. Να ἀπαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε ὅλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις ἀπαντήσεις σας **μόνο με μπλε ἢ μαύρο στυλό διαρκείας καί μόνον ανεξίτηλης μελάνης.**
5. Κάθε ἀπάντηση ἐπιστημονικά τεκμηριωμένη εἶναι ἀποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεῖς (3) ὥρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατῆς ἀποχώρησης: 09.30 π.μ.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**